Dette værk er downloadet fra Marinehistorisk Selskabs hjemmeside

Marinehistorisk Selskab er et af Danmarks førende selskaber for formidling af dansk og international maritim historie.

For at støtte forskningen i og formidlingen af dette vigtige emne har selskabet digitaliseret en mængde kilder til dansk og international maritim historie, som stilles til rådighed for alle interesserede via foreningens hjemmeside www.marinehist.dk

Støt dansk marinehistorie - Bliv medlem af Marinehistorisk Selskab.

Som medlem af Marinehistorisk Selskab modtager du bladet Marinehistorisk Tidsskrift og får lejlighed til at deltage i den række af foredrag om maritime emner, som selskabet også står for.

Se mere om foredragene her: https://marinehist.dk/?page_id=7

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Dette værk er downloadet fra Marinehistorisk Selskabs hjemmeside

Marinehistorisk Selskab er et af Danmarks førende selskaber for formidling af dansk og international maritim historie.

For at støtte forskningen i og formidlingen af dette vigtige emne har selskabet digitaliseret en mængde kilder til dansk og international maritim historie, som stilles til rådighed for alle interesserede via foreningens hjemmeside www.marinehist.dk

Støt dansk marinehistorie - Bliv medlem af Marinehistorisk Selskab.

Som medlem af Marinehistorisk Selskab modtager du bladet Marinehistorisk Tidsskrift og får lejlighed til at deltage i den række af foredrag om maritime emner, som selskabet også står for.

Se mere om foredragene her: https://marinehist.dk/?page_id=7

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

TIL TJENESTEBRUG

PLAN
FOR
SØVÆRNETS STYRKER I PERIODEN 1985-1994

SØVÆRNSPLAN 1985 - 1994

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD

RESUMÉ

AFSNIT 1. SITUATIONEN 1982-1984

Det sømilitære forsvar af det egentlige Danmark.
Søværnets opgaver.
Det sømilitære forsvar af Grønland.
Det sømilitære forsvar af Færøerne.

AFSNIT 2. UDVIKLINGEN EFTER 1984

Den teknologiske udvikling.
Truslens udvikling.
Udviklingen i Grønland.
Udviklingen på Færøerne.
Udviklingen i øvrigt.
Søværnets fremtidige opgaver.
Den fremtidige indsættelse af styrkerne.

AFSNIT 3. DET OPGAVEBESTEMTE STYRKEBEHOV

Freds- og Spændingsperioder.
Kampen til søs.
Den nødvendige struktur.

AFSNIT 4. SØVÆRNETS SITUATION I PERIODEN 1985-1994

Den traditionelle struktur.
STANDARD-FLEX-strukturen.
Søværnets udvikling.
Støttestrukturerne.
Konklusion.

FORORD

1. Denne søværnsplan for perioden 1985-1994 er i det væsentlige en gengivelse af en tilsvarende plan (FTR), udarbejdet af Inspektøren for Søværnet i samarbejde med Søværnets operative Kommando og Søværnets Materielkommando i MAR 1983 og fordelt i Forsvarskommandoen og til søværnets myndigheder.

2. Formålet med søværnsplanen har været at fremlægge en samlet plan for søværnets udvikling frem til år 1995 og derved bidrage til igangværende planlægning af det fremtidige forsvar.

3. Planen tager sit udgangspunkt i den nuværende forligssituation, d.v.s. perioden 1982-1984. Den behandler den forventede udvikling af faktorer og forhold, der vil og kan være styrende for søværnets fremtidige opgaver og løsningen af disse. Den i afsnit 4 angivne struktur viser situationen, MAR 1983.

4. På dette grundlag skitseres udviklingsplaner omfattende en plan, der vil kunne løse de foreliggende opgaver, og to planer, der tager udgangspunkt i et uændret budget, og som med supplerinnger udover dette budget vil kunne være acceptable alternativer.

5. Udviklingen på det sikkerhedsmæssige og det teknologiske område kan inden for den kommende tiårsperiode forudses med relativ stor sikkerhed. På længere sigt bliver usikkerheden af en sådan grad, at det næppe er muligt at foretage detaljeret og konkret planlægning. Planen er derfor begrænset til perioden 1985-1994.

6. Planen er i videst muligt omfang udarbejdet på grundlag af og under hensyntagen til den allerede af Forsvarskommandoen udførte planlægning. Inden for Forsvarskommandoens samlede planlægningssystem er der fokuseret på aspekter og ressourcer, der er nødvendige for løsning af søværnets opgaver. Planen er tillige udarbejdet under hensyntagen til den maritime planlægning i NATO.

RESUMÉ

Det er karakteristisk for Danmarks sikkerhedspolitiske situation, at landet intetsteds grænser op til en formodet fjende. På søen derimod er der, på grund af Sovjetunionens sømilitære ekspansion og øgede maritime tilstedeværelse, tale om en stadig tættere omklamring. Det er således over havet og gennem luften, den umiddelbare trussel vil kunne manifestere sig.

På grund af manglende ressourcer må forsvaret koncentrere sin indsats omkring det egentlige Danmark.

I Warszawapagtens maritime styrker ligger en betydelig operativ fleksibilitet, som giver mulighed for, at der handles overraskende. I Østersøen og udfaldsvejene herfra kan pagten således, på den ene side gennem lang tid udøve maritim pression, på den anden side hurtigt koncentrere styrker for gennemførelse af angreb på landet.

De opgaver, der vil påhvile søværnet i fremtiden, er primært udledt af den vurderede trussel. Også den maritime aktivitet i fredstid vil imidlertid stille krav, der må imødekommes, hvis Danmark fortsat skal kunne varetage sine nationale forpligtelser og bevare sine rettigheder som suveræn maritim nation. Betydningsfulde opgaver skal løses omkring Grønland og Færøerne.

Ud fra de opgaver, som ifølge forsvarsloven og Den kongelige Forholdsordre er pålagt søværnet, har dets styrkemæssige behov hidtil været tilgodeset gennem en afbalanceret flåde, der fleksibelt og bedst muligt kan løse en hvilken som helst af opgaverne.

Dette princip vil fremdeles gælde, thi i enhver forsvarssituation vil en udækket opgave indbyde modstanderen til netop at vælge det pågældende område til effektivt og omkostningsløst at gennemføre et angreb eller en pression.

Der er god overensstemmelse mellem danske nationale interesser og NATO-alliancens behov for at kontrollere de danske gennemsejlingsfarvande og bevare dansk territorium. Den umiddelbare hovedopgave, at imødegå søværts invasion af dansk område tjener begge disse formål. Et forsvar i mere tilbagetrukne farvande kan imidlertid vise sig nødvendigt for at sikre forbindelsen mellem landsdelene og modtagelsen af forstærkninger.

.....

Den teknologiske udvikling, som inden for planens tidsperiode kan forudses med relativ stor sikkerhed, vil i stigende grad stille kvalitetskrav både til materiel og personel. Dette vil medføre øgede omkostninger. Kvantitet vil fortsat have sin elementære værdi.

Et enkelt eller få af søværnets hovedvåbensystemer (undervandsbåde, overfladekampenheder, mineskibe samt helikoptere) kan ikke løse samtlige søværnets hovedopgaver i krigstid. Alle våbensystemer vil være nødvendige og må deltage i opgavernes løsning ved en balanceret indsats.

Økonomiske forhold har bevirket, at den maritime struktur i dag ikke svarer til det opgavebestemte styrkebehov, og i perioden frem til 1995 vil strukturen ved uændret budget blive yderligere alvorligt reduceret.

For at tilgodese det opgavebestemte styrkebehov vil det i 10-årsperioden 1985-94 være nødvendigt at iværksætte nybygninger/anskaffelser vedrørende 58 enheder og systemer. Desuden vil det være nødvendigt at gennemføre levetidsforlængelser og modernisering af eksisterende enheder og systemer, samt anskaffe nødvendige beholdninger af ammunition m.v.

De ca. 13 mia.kr., som behøves for at opfylde det opgavebestemte styrkebehov inden for perioden, vil næppe kunne afses til søværnsformål, uden der tildeles yderligere midler til forsvarets drift og investeringer.

Den hidtidige andel af investeringsmidlerne, ca. 30%, vil tillade søværnet at projektere for ca. 600 mio.kr. hvert år i planperioden, men altså mangle ca. 700 mio.kr. årligt. Dette vil i betydelig grad begrænse mulighederne for at løse pålagte opgaver og nødvendiggøre en struktur, hvor evnen til løsning af de højest prioriterede opgaver bevares bedst mulig.

En løsning med en traditionel struktur vil af økonomiske årsager medføre, at antallet af enheder typevis må reduceres. Imidlertid vil indførelsen af en anden typestruktur, hvor en standardtype på ca. 300 tons kan fungere fleksibelt i forskellige enhedsroller, være mulig. Under betegnelsen STANDARD FLEX forventes en ny teknik at muliggøre hurtigt skift mellem forskellige roller, f.eks. skift fra farvandsovervågningsenhed til missilbåd. Samme princip overvejes som mulighed ved erstatning af større enheder, eksempelvis inspektionsskibe her enheder på ca. 2.000 tons.

.....

Ved anskaffelse af 33 enheder/systemer samt tilhørende våben m.v., der i alt vil beløbe sig til ca. 6 mia.kr., vil nævnte FLEX-struktur kunne etableres. Denne struktur vil ikke være tilstrækkelig for opgaveløsningen, men den vil muliggøre et større indsatsberedskab end den traditionelle struktur på samme uændrede budget og vil være et rimeligt godt grundlag for videre udbygning til en effektiv flådestruktur. Med supplement på ca. 5 mia.kr. vil opgaveløsningen være acceptabel.

Den kommende udvikling af flåden anbefales derfor gennemført ved etablering af en FLEX-struktur.

AFSNIT 1

SITUATIONEN 1982-1984

1. I dette afsnit behandles det sømilitære forsvar af det samlede danske område omfattende det egentlige Danmark, Grønland og Færøerne. Der er forskelle i en række af væsentlige faktorer, der er bestemmende for forsvaret af hver af de tre rigsdele. De omtales derfor i en række afsnit for det egentlige Danmark og særskilte afsnit for Grønland og Færøerne.

Hovedvægten er lagt på det sømilitære forsvar af det egentlige Danmark, idet ressourcerne ikke tillader et effektivt sømilitært forsvar af alle tre rigsdele.

DET SØMILITÆRE FORSVAR AF DET EGENTLIGE DANMARK

2. I det følgende beskrives den maritime trussel mod det egentlige Danmark, de opgaver, der i denne sammenhæng er pålagt søværnets operative styrker, samt den operative koncept, efter hvilken søværnets styrker er planlagt indsat til løsning af opgaverne. Endelig vurderes styrkernes tilstrækkelighed.

3. Inden for NATO kommandoorganisationen er chefen for Søværnets operative Kommando og chefen for Den vesttyske Flåde med tildelte styrker underlagt en og samme chef. Denne - chefen for de allierede Flådestyrker i den sydlige del af NATOs Nordregion, benævnes på engelsk Commander Allied Naval Forces Baltic Approaches (COMNAVBALTAP) og hans to "Flag Officers" benævnes henholdsvis Flag Officer Denmark (FOD) og Flag Officer Germany (FOG).

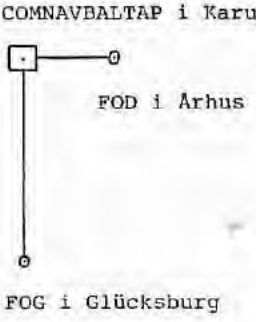

.....

Flag Officer Denmark og Flag Officer Germany er tildelt identiske opgaver, og deres operationsområder er så stærkt overlappende, at et intimt operativt samarbejde og samvirke på alle niveauer er nødvendigt. Dette gælder allerede i fredstid på grund af de to landes og NATOs interesser i Østersøen og stræderne.

4. Truslen. Det er karakteristisk for Danmarks sikkerhedspolitiske situation, at landet intetsteds grænser op til en formodet fjende. Danmarks eneste landegrænse er fælles med Forbundsrepublikken Tyskland, der med egne og allierede styrker sikrer, at Danmark ikke overrumples over landegrænsen.

5. Danmarks øvrige afgrænsning udgøres af vidtstrakte kyster, i alt ca. 7.000 km. Til sydøstvendte kyster og Bornholm er der kun få timer i sejltid og få minutter i flyvetid fra Warszawapagtens Østersø-lande. Den umiddelbare trussel vil derfor primært kunne manifestere sig over havet og gennem luftrummet omkring Danmark.

6. Udover egentlige hærstyrker råder Warszawapagten i Østersø-området over specialuddannede og -udrustede marineinfanterienheder, omfattende en sovjetisk marineinfanteribrigade, en polsk landgangsdivision og dele af en østtysk infanteridivision, der er uddannet i amfibiekrigsførelse. Warszawapagtens amfibiestyrker omfatter i Østersø-området i alt ca. 10.000 mand. Marineinfanterienhederne er særdeles mobile med lette amfibiske og middeltunge kampvogne samt nødvendig kampstøtte og faglige enheder, der muliggør selvstændig optræden i indledningsfasen af en større landgangsoperation. Transportkapacitet på egentlige landgangsfartøjer i området muliggør en samlet fremføring af ca. 5.000 mand af denne styrke. Tilgangen af de nye landgangsskibe af ROPUCHA- og FROSCH-klasserne samt et stigende antal luftpudefartøjer viser den modernisering, der er sket på dette materielområde.

7. Opfølgestyrker vil normalt være hærenheder, transporteret i almindelige handelsskibe. I Østersøen befinder sig til stadighed Warszawapagt handelsskibe med en løftekapacitet på flere motoriserede infanteridivisioner. Der er således til enhver tid tilstrækkelig kapacitet til fremføring af resterende landgangsstyrker, fornødne opfølgestyrker og forsyninger.

.....

8. Fremkomsten af roll-on/roll-off skibe inden for de senere år har ændret og vil i fremtiden yderligere præge den amfibiske løftekapacitet i Østersøen. Disse skibe kan anvendes til fremføring af såvel opfølgestyrker som egentlige marineinfanterienheder. Skibene vil kunne udskibe amfibiekøretøjer ud for kysten, medens landsætning af andet materiel vil kræve havnefaciliteter, eventuelt flydende kajanlæg på kysten. En ny udvikling er endvidere anvendelsen af luftpudefartøjer i amfibieoperationer. Transportkapaciteten kan hurtigt øges ved tilskud fra Sovjets Nordlige Flåde og fra Sortehavsflåden, som demonstreret under øvelse ZAPAD 1981 i Østersøen, og opfølgning med store styrker er mulig ved hjælp af roll-on/-roll-off-skibe, der til stadighed befinder sig i Østersø-området.

9. Den maritime trussel udgøres primært af Warszawapagt-landenes flåder i Østersøen, domineret af den sovjetiske Østersøflåde og de hertil knyttede flystyrker. Selv om der i Nordsøen og Skagerrak ville kunne indsættes andre Warszawapagt-enheder, og da specielt undervandsbåde og fly fra Den nordlige Flåde, er det først og fremmest nødvendigt at betragte pagtens Østersø-flåde-sammensætning og optræden, for herigennem af udlede dens opgaver og dermed bedømme truslen.

10. Warszawapagtens flådestyrker i Østersøen omfatter bl.a. ca. 25 missil- og konventionelle destroyere, to konventionelle krydsere samt et større antal fregatter, eskorte- og patruljefartøjer. Endvidere findes der ca. 250 minestrygere, hvoraf dog mange er ældre eller ganske små, samt omkring 70 torpedobåde og 80 missilbåde.

11. Af ubåde er der ca. 50, hvoraf seks er af GOLF-II-klassen, hver armeret med tre missiler med atomladning og med en rækkevidde på mindst 1200 km, samt ubåde af JULIETT-klassen, hver, foruden torpedoer, armeret med taktiske missiler til indsættelse mod skibsmål og med en rækkevidde på flere hundrede kilometer.

12. Til støtte for operationerne i området råder der i Østtyskland, Polen og de vestlige militærdistrikter i Sovjetunionen over et stigende antal kamphelikoptere samt offensive kampfly, hvoraf mindst et par hundrede vil kunne forventes indsat mod dansk område.

.....

13. Warszawapagten besidder en betydelig evne til at gennemføre krigsoperationer under anvendelse af elektroniske midler.

14. Langs Warszawapagt-landenes kyster er opstillet et net af radar- og radiolyttestationer, som bl.a. dækker betydelige dele af den centrale Østersø. Endvidere rådes over kystartilleri, et mindre antal ældre missilbatterier, samt ballistiske missiler til anvendelse mod mål i land.

15. Over 50% af Warszawapagtens samlede værfts-, reparations- og dokningsfaciliteter er beliggende i Østersø-området.

16. Østersø-flådernes primære opgave bedømmes at være tilvejebringelse af søherredømme i Østersøen og udfaldsvejene herfra som grundlag for offensive operationer mod Enhedskommandoens område med henblik på at udstrække sø- og luftherredømmet til den østlige del af Nordsøen. Herved vil der kunne sikres direkte samarbejde mellem Nordlige Flåde og Østersøflåden med videregående offensive operationer mod NATO for øje, herunder afskæring af NATOs forbindelseslinier i Nordsøen og Den engelske Kanal.

17. I en krigssituation må det forventes, at Warszawapagten til indledning vil iværksætte offensive operationer med fly og overfladeenheder mod danske og allierede styrker for at etablere luftherredømme over og søherredømme i samt kontrol med den vestlige Østersø. Anvendelse af landbaserede missiler mod installationer på land i BALTAP-området kan forventes. Disse operationer kan blive efterfulgt af landgangsoperationer mod øerne, eventuelt Bornholm. Forud herfor eller samtidig hermed må der forventes en energisk indsats for rydning af udlagte danske og allierede miner. Samtidig må Warszawapagten antages at søge Danmarks interne og eksterne forbindelseslinier over havet afbrudt.

18. Sandsynlige former for indsættelse af Warszawapagtens maritime styrker kan udledes af ovenstående kendsgerninger og vurderinger, men det må ikke overses, at der indbygget i disse flådestyrker ligger en betydelig operativ fleksibilitet, som kan give Warszawapagten muligheder for at handle overraskende. Med evnen til

.....

at koncentrere sine styrker, hvor og når der er behov herfor, har Warszawapagten initiativet og mulighed for ved den blotte tilstedeværelse at udøve sømilitær pression overalt i danske farvande.

19. Ved en vurdering af den militære situation i vort område er det ikke tilstrækkeligt alene at koncentrere sig om, hvor store styrker Warszawapagten vil være i stand til at indsætte i operationer mod Vesteuropa, herunder Danmark, i tilfælde af militær konfrontation i Europa mellem Øst og Vest. Det er heller ikke alene et spørgsmål om, hvorledes de to militære pagters styrker er udrustet til at udføre sådanne operationer. I vurderingen må også indgå erkendelsen af et "normalbillede" eller aktivitetsmønster og de løbende ændringer af dette.

På kortskitsen side 6 er illustreret en række aktiviteter tæt ved dansk område, hvoraf skal fremhæves amfibieøvelserne, der i varierende omfang har fundet sted såvel ved den sovjetiske som den polske og østtyske kyst. I 1980 afholdtes en Warszawapagt-amfibieøvelse ved Rügen og en sovjetisk flåde- og amfibieøvelse ved den sovjetiske kyst. I 1981 afholdt Sovjetunionen en af de største øvelser i nyere tid omfattende en amfibieøvelse i den østlige Østersø, samt en meget stor hærøvelse i den vestlige del af Sovjetunionen. Lignende øvelser er afholdt i 1982.

Mere rutinemæssige aktiviteter er:

- Maritim overvågning med sovjetiske, polske og østtyske marinefartøjer i den vestlige del af Østersøen; denne overvågning intensiveres lejlighedsvis gennem anvendelse af specialudstyrede efterretningsskibe, der også opererer i Kattegat, Skagerrak og Nordsøen,

- navigationssejladser i danske farvande med omsejlinger af den sjællandske øgruppe,

- mindre, normalt årlige flådeøvelser i Kattegat, Skagerrak og Nordsøen,

- signalopklaringsflyvninger omkring Bornholm og flyvninger med langtrækkende bombe- og missilbærende fly vestover i Østersøen mod Rügen-området.

.....

SØVÆRNETS OPGAVER

20. De opgaver, der i dag påhviler søværnet, er i det væsentlige afledt af truslen som den vurderes at være, men den maritime aktivitet i fredstid - ikke mindst Warszawapagtens - stiller desuden krav, som må opfyldes, hvis Danmark skal kunne varetage sine nationale forpligtelser og bevare sine rettigheder som suveræn maritim nation.

WARSZAWAPAGT FREDSTIDSAKTIVITETER

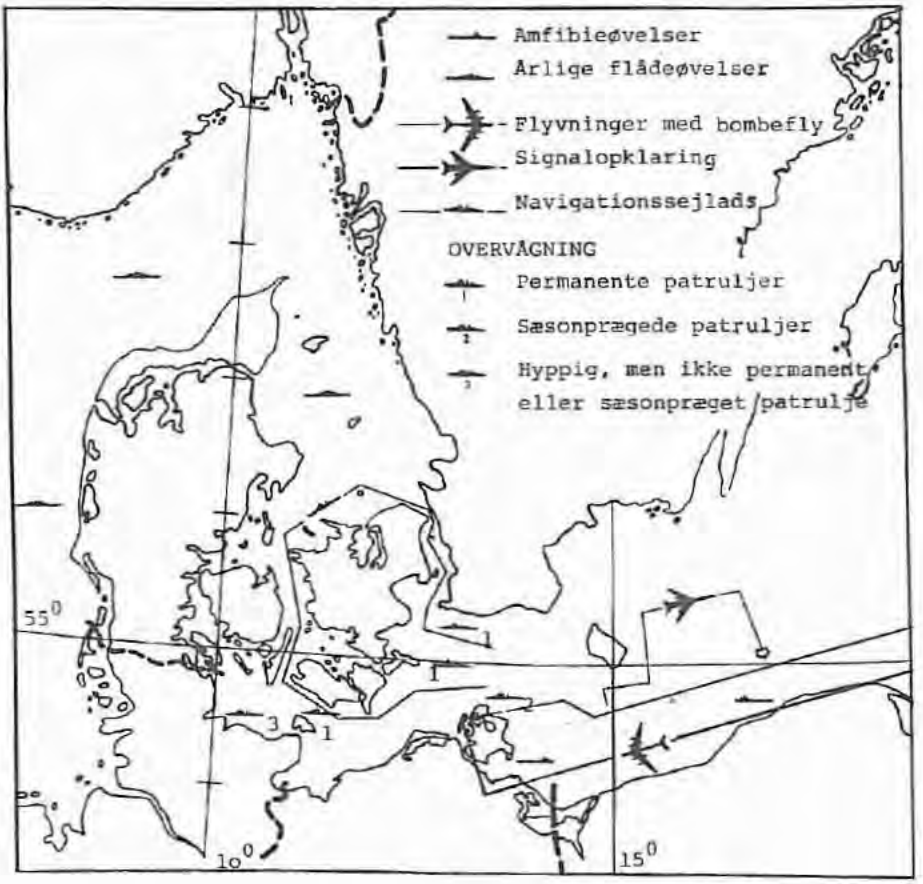

.....

De Warszawapagten har mulighed for at vælge tid og sted samt omfang og art af en pression eller konflikt, må søværnets opgaver vurderes såvel i geografiske som i tidsmæssige rammer opdelt hensigtsmæssigt i fredstidsopgaver, opgaver i spændingsperioder og i krig.

21. Afledt af de pålagte opgaver har søværnets styrkemæssige behov hidtil været tilgodeset gennem en afbalanceret sammensat flåde, der fleksibelt og bedst muligt kunne løse en hvilken som helst af opgaverne. Dette princip gælder fremdeles; thi i enhver forsvarssituation vil en udækket opgave indbyde en modstander, der har initiativet, til netop at vælge det pågældende område til effektivt og omkostningsløst at gennemføre et angreb eller en pression.

22. Af økonomiske årsager tilstræbes det, at valgte enhedstyper kan løse flere forskellige opgaver. Ud fra denne principielle holdning skal skibs-, materiel- og personelressourcer, som er nødvendige for løsning af opgaver, der ikke direkte er afledt af truslen, i givet fald også kunne anvendes i spændingsperioder og i krig.

23. En forudsætning og basis for, at søværnet effektivt kan løse sine primære og operative opgaver, er, at en række værnsprægede støtteopgaver, som planlægning og uddannelse samt vedligeholdelse og forsyning, gennemføres på rigtig måde.

24. Ud fra betænkningen for den nugældende forsvarslov og Den kongelige Forholdsordre kan søværnets rolle bredt formuleres som følger:

> "At hævde danske statsinteresser på søen, og i tilfælde af angreb umiddelbart og effektivt at tage kampen op og fortsætte den i samarbejde med allierede styrker og de øvrige danske værn med henblik på at beskytte dansk territorium, danske gennemsejlingsfarvande og danske søværts forbindelseslinier."

25. Chefen for De allierede Flådestyrker i den sydlige del af NATOs Nordregion har tildelt Flag Officer Denmark følgende opgave:

.....

.....

"At gennemføre maritime operationer som led i Commander Allied Forces Baltic Approaches (COMBALTAP) forsvar af Danmark og Slesvig-Holsten med tilgrænsende farvandsområder med henblik på at bevare områdets integritet."

26. Der er således god overensstemmelse mellem danske nationale interesser og NATO-alliancens behov for at kontrollere de danske stræder og bevare dansk territorium. Den umiddelbare hovedopgave, at imødegå søværts invasion af dansk område med hovedvægt på den sjællandske øgruppe, tjener begge disse formål.

Også et forsvar i dybden i mere tilbagetrukne farvande kan imidlertid vise sig nødvendigt for at spærre gennemsejlingsfarvandene, der strækker sig fra Østersøen til Skagerrak, og samtidigt hermed sikre de interne forbindelser mellem landsdelene. Nordsøen har fået øget betydning for det danske samfund på grund af olie- og naturgasleverancer fra området. Også beskyttelse af de vigtige forsyningslinier, der skal sikre forsyninger til samfundet som helhed samt militære forstærkninger og disses forsyninger kan stille krav om fortsat dansk indsats i området.

27. Søværnets fredstidsopgaver. Søværnets vigtigste fredstidsopgaver er farvandsovervågning og suverænitetshåndhævelse samt planlægning af og gennemførelse af uddannelse til opgaver i krigstid.

Farvandsovervågningen ledes fra Søværnets operative Kommando i Århus. Overvågningen danner grundlag for dansk suverænitetshåndhævelse og krisestyring samt for varsling og indhentning af efterretningsmæssige oplysninger.

Farvandsovervågningens interesseområde omfatter:

Østersøen øst for 16°E, på kortet mærket I.

Den centrale Østersø (Østersøen mellem den sjællandske øgruppe og 16°E, mærket II.

Kattegat, stræderne og den vestlige del af Østersøen med afgrænsning ved Gedser og Drogden, mærket III.

Nordsøen og Skagerrak, mærket IV.

.....

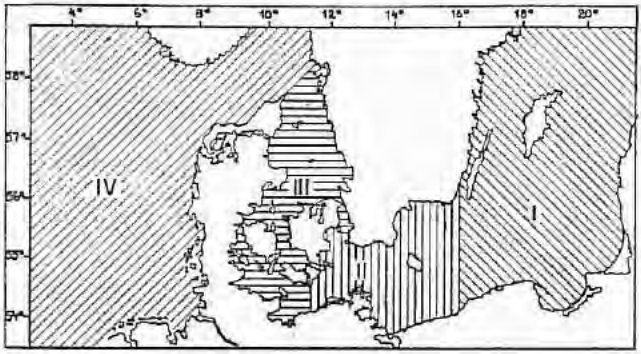

28. Suverænitetshåndhævelse er en vigtig søværnsfunktion, fordi det maritime miljø frembyder særlige muligheder for suverænitetskrænkelser og gennemførelse af sømilitær pression. Som middel for regeringens reaktioner herpå er søværnet et væsentligt instrument i den politiske krisestyringsproces.

29. Søværnets indsats til løsning af de særlige maritime opgaver til støtte for det civile samfund er af stor betydning. Den spænder over et bredt spektrum fra redningstjeneste, fiskeriinspektionstjeneste og assistance til det lokale samfund over søopmåling og støtte for politi og toldvæsen samt deltagelse ved forureningsbekæmpelse til assistance til den civile skibsfart. Disse opgaver vil ikke kunne løses af andre end søværnet uden betragtelige udgifter til etablering og drift af alternative midler. Opgaverne er naturligt tildelt søværnet, fordi det allerede i fredstid virker på døgnbasis, råder over dertil egnet organisation, personel og materiel, og fordi søværnet har beslægtede opgaver i samme geografiske områder.

30. Det skal fremhæves, at opgaver i fredstid - og fortsættende gennem en spændingsperiode - i væsentlige henseender er afledt af traktatlige og folkeretlige forpligtelser, som påhviler den danske stat. Der er således tale om opgaver, som søværnet forventes at skulle løse under alle forhold, når og hvor de måtte opstå.

.....

31. Tilstedeværelsen på søen i dansk interesseområde under demonstration af troværdig effektivitet og beredskab er et væsentligt element af aktiviteten.

32. Bekræftelse af NATO-solidaritet som led i forsvarets krigsforebyggende opgave er vigtig, hvorfor fortsat deltagelse i NATOs stående sømilitære styrker og talmæssigt velrepræsenteret deltagelse i NATO-øvelser er af stor betydning.

33. Opgaver i en spændingsperiode. Som ovenfor anført påhviler der i fredstid søværnet en række forskelligartede og krævende opgaver såvel egentlige sømilitære som særlige maritime. Opgaverne øges i en spændingsperiode og stiller krav om resolut optræden af den danske flåde. Særligt i en spændingsperiode er fremskudt patruljering og varsling en forudsætning for rettidige og sikkerhedspolitiske foranstaltninger.

34. I en spændingsperiode vil opgaverne principielt være de samme som krigsopgaverne på grund af den latente mulighed for overgang til egentlig krigstilstand. Men omfanget af de enkelte opgaver vil i en spændingsperiode afvige fra omfanget under krig, forventeligt også farvandsgeografisk. Det anses for karakteristisk for en spændingsperiode, at modstanderen vil kunne gennemføre langvarige operationer, som vil stille krav til søværnet om stor udholdenhed til søs. Suverænitetshåndhævelse rykker derfor i en spændingsperiode helt i forgrunden som hovedopgave. Denne opgave skal løses af det danske søværn og kan ikke udføres af allierede flådeenheder, hvis tilstedeværelse i en spændingsperiode dog absolut anses for en fordel.

35. I en spændingsperiode vil der blive stillet væsentlige krav til søværnets operative styrker samtidig med, at den almindelige opbygning af beredskabet skal finde sted med henblik på indsats i tilfælde af krig. En fremmed magt kan, ved at iværksætte en større flådeoptræden i danske farvande, gennemtvinge krav imod danske interesser uden umiddelbart at udløse en krig med de konsekvenser, en krig med et NATO-land kan have. Den allerede igangværende sovjetiske flådeopbygning og -anvendelse muliggør i stigende grad en sådan optræden.

.....

36. Søværnets opgaver vil i en spændingsperiode især have sikkerhedspolitisk karakter og kan omfatte imødegåelse af f.eks. følgende karakteristiske handlinger fra en fjendtligsindet magts side:

- Tilstedeværelse tæt på dansk område,
- overtrædelse af bestemmelserne for adgang til dansk søterritorium og reglerne for uskadelig gennemfart i Øresund og Bælterne,
- aggressiv optræden som trussel mod fri civil skibsfart,og
- krænkende optræden over for danske orlogsskibe.

37. Planer er udarbejdet for indsættelse af NATO-flådestyrker under betegnelsen Maritime Contingency Forces under NATO-kommando i situationer, som forudsætter fælles optræden på et tidspunkt, hvor det formelle NATO-beredskabssystem endnu ikke fuldt ud er iværksat. Fra dansk side er der givet tilsagn om deltagelse med overfladeenheder i et antal af disse planer, specielt sådanne der støtter tilførelse af forstærkninger til dansk område.

38. Opgaverne i en spændingsperiode peger ligesom fredstidsopgaverne mod opretholdelse af en flåde med et højt udrustningsberedskab. Den høje udrustningsgrad skal søges opnået ved at sikre en høj materiel- og uddannelsesstandard i fuldt bemandede enheder og i skibe, der af personeløkonomiske årsager må holdes i et lavere beredskab bemandet med nøglebesætninger.

39. Søværnets krigsopgaver. Fremskudt patruljering og varsling om alle former for aktiviteter og om angreb ad søvejen er en forudsætning for hensigtsmæssig disponering af egne styrker.

40. Også i en krigssituation vil håndhævelse af suveræniteten være en væsentlig opgave, bl.a. ved foranstaltninger over for skibe fra neutrale nationer.

41. Sikring af søherredømmet indebærer egentlige kampopgaver for at hindre fjendtlige operationer af enhver art.

.....

42. Minering er betydningsfuld og hensigtsmæssig for gennem en forholdsvis beskeden økonomisk indsats at hindre modstanderens adgang over søen til dansk landområde eller hans passage af de danske stræder.

43. Anti-invasionsopgaven er sammenhængende med forannævnte opgaver og indebærer egentlige kampopgaver. Det er væsentligt for løsning af denne opgave at etablere et forsvar i dybden, dels for at opnå øget effekt, dels for at søge at undgå eller begrænse egentlige kamphandlinger på dansk jord.

44. Sikring af forbindelseslinierne mellem de danske landsdele har betydning for landets overlevelsesevne. Minerydning indgår som en vital del af denne opgave.

45. Assistance ved modtagelse af eksterne allierede forstærkninger er ligeledes en hovedopgave. Her deltager søværnet for at sikre søbårne styrkers sejlads og anløb til kyst eller havn.

46. Indsættelse af styrkerne. Den umiddelbare trussel fra skibe med overflademissiler og fra fly kræver en fleksibel anvendelse af egne styrker, herunder optimal udnyttelse af farvandsgeografien og af det landbaserede luftforsvar. De langtrækkende våbensystemer, som begge parter har, stiller krav om fremskudt varsling og patruljering, og den begrænsede geografiske dybde af BALTAP-området kræver en fremskudt sømilitær indsats.

47. Dybden i forsvaret og effekten i kampen på søen skabes ved at tilvejebringe det størst mulige antal hindringer, som skal overvindes af en angriber. Disse hindringer udgøres af undervandsbåde, overfladeenheder, fly, minefelter og kystbatterier. Ingen af disse komponenter kan alene eller under alle forhold løse opgaverne, men udgør tilsammen et balanceret alsidigt potentiel, som gennem koordineret indsats vil stille en angriber overfor endog store vanskeligheder.

.....

48. En amfibietrussel bør imødegås så fjernt fra kysten som muligt, hvor den er mest sårbar, også for i videst muligt omfang at begrænse skaderne på den danske befolkning og samfundsfunktioner.

49. Fremskudte undervandsbådspatruljer vil udgøre en vigtig del af søforsvaret. Undervandsbåde vil have mulighed for i længere tid at overleve i Østersøens ubådsgunstige miljø uanset luftsituationen, og påtvinge modstanderen foranstaltninger af omfattende karakter.

50. Fregatter, korvetter og torpedomissilbåde formeres i kampgrupper, der primært vil blive indsat mod overfladetruslen i den centrale del af Østersøen. Når minelægning foregår, vil disse enheder yde beskyttelse hertil. Med tilgangen af de tre korvetter af NIELS JUEL-klassen og bevarelsen af SØLØVEN-klassen er det muligt sammen med WILLEMOES-klassens ti enheder at bevare en effektiv overfladekampstyrke.

51. Minekrigsførelse udgør en vigtig del af forsvarskoncepten. De planlagte minefelter omfatter farvands- og kystspærringer, der tjener til spærring af stræderne, henholdsvis til beskyttelse af invasionstruede kyster. Felterne er planlagt på en sådan måde, at de gennem deres placering og sammensætning af miner i sig selv skaber dybde i forsvaret.

52. Da minelægning ud for de sydøstvendte kyster, der er mest udsat for fjendtlige operationer, vil kunne være en kritisk operation, er planlægning baseret på iværksættelse af minelægning før udbrud af fjendtligheder. I en spændt situation vil minelægning blive søgt gennemført først i det indre territorialfarvand dernæst i det ydre territorialfarvand og sluttelig på det åbne hav.

53. Efter et krigsudbrud kan truslen forhindre anvendelse af de egentlige minelæggere i de mest udsatte områder. I så tilfælde vil minelæggere blive anvendt til etablering af tilbagetrukne felter, medens eventuel resterende lægning i udsatte områder gennemføres af andre enheder.

.....

54. Forterne på Langeland og - særligt - Stevns indgår som elementer i beskyttelsen af minefelterne og i invasionsforsvaret. Begge forter tjener til strædeforsvar og dermed til sikring af egne og allierede overfladestyrkers bevægelsesfrihed i disse kritiske og snævre operationsområder. Forternes stationære 150 mm batterier har stadig en betydelig militær værdi - omend de i teknisk henseende er alderstegne.

55. Flystyrker spiller en fundamental rolle i søforsvaret ved at tilvejebringe luftforsvar, rekognoscering og offensiv indsats. Den offensive indsats mod mål på søen gennemføres mest effektivt koordineret med og af overfladestyrkerne, men kan også gennemføres som selvstændige flyoperationer.

56. De indre søværts forbindelser sikres bedst gennem bevarelsen af kontrol med stræderne. Opretholdelsen af disse forbindelser vil også være afhængig af luftforsvarssystemet og af evnen til at gennemføre minesøgning og minerydning.

57. Beskyttelsen af forstærkninger og forsyninger, der tilgår ad søvejen, påregnes primært varetaget af allierede styrker. Situationen kan dog udvikle sig sådan, at også større danske overfladeenheder må deltage i denne beskyttelse.

58. Under alle ovennævnte operationer forudsættes der et snævert samvirke med Den vesttyske Flådes Østersø-styrker, såvel skibe som fly.

59. Farvandsovervågningens komponenter giver ikke en komplet dækning af hele interesseområdet. Etablering af nye automatiske radarer forventes at øge kapaciteten væsentligt i Østersøen og Store Bælt, men dækning i Kattegat og Skagerrak vil fortsat være utilstrækkelig. De stationære varslingsinstallationer er sårbare og kan kun suppleres af et i forvejen utilstrækkeligt antal mobile radarsæt.

60. De nuværende manuelle systemer anvendt i operationsrum og til kommunikation vil være uegnet til rettidig og komplet behandling af den omfattende informationsmængde, som vil forekomme i krigstid. Dermed vil kommandosystemets reaktionsevne være utilstrækkeligt. Det nye kommando- og kontrolsystem forventes at afhjælpe denne begrænsning.

.....

61. Bevogtningsfartøjerne yder, uanset deres vejrbetingede begrænsninger, en vigtig indsats i den fredsmæssige patrulje- og overvågningsaktivitet. I en spændt situation vil de - fortsat vejrmæssigt begrænset - i samme rolle kunne aflaste de egentlige kampenheder, men deres krigsmæssige egenskaber er utilstrækkelige.

62. De oprindeligt planlagte otte flådehelikoptere er ikke tilgået søværnet, men anskaffelse af fire er planlagt iværksat i 1984. Der rådes derfor for nærværende kun over de enkelte LYNX-helikoptere, der kan afses fra den primære opgave i inspektionsskibene. Disse helikoptere har derfor kun begrænset mulighed for at bidrage til løsning af opklaringsopgaven og medvirke ved tilvejebringelsen af måldata til brug mod mål bag horisonten.

DET SØMILITÆRE FORSVAR AF GRØNLAND

63. Den afgørende baggrund for Grønlands placering i dansk sikkerheds- og udenrigspolitik har siden anden verdenskrig været de strategiske interesser, der knytter sig til det grønlandske område. Den militærtekniske udvikling har bevirket, at Grønland og Polarområdet er kommet til at spille en fremtrædende rolle for forsvaret af det nordamerikanske kontinent.

64. Danmark har ikke været i stand til at påtage sig hele ansvaret for forsvaret af Grønland, idet opgaven er af en størrelsesorden, der langt overstiger de ressourcer, Danmark vil kunne afse hertil. Disse forhold har medført, at opgaven løses i samarbejde med USA i overensstemmelse med den i 1951 indgåede overenskomst om forsvaret af Grønland og inden for rammerne af NATO, hvor Grønlands Kommando i krigstid er placeret under den allierede Atlanterhavskommando.

.....

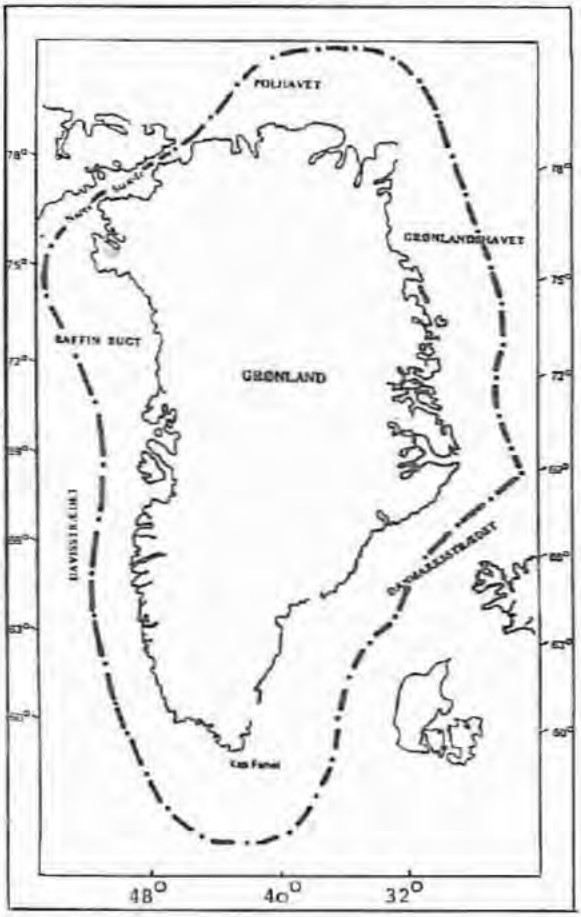

Det danske interesseområde ved Grønland omfatter selve øen samt dele af følgende farvandsområder: Polhavet, Grønlandshavet, Danmarksstrædet, farvandene omkring Kap Farvel, Davisstrædet, Baffin Bugt og de nordlige stræder - samlet benævnt Nares Stræde.
Kortet over det egentlige Danmark, indsat syd for Danmarksstrædet, anskueliggør det grønlandske områdes enorme størrelse.

Fiskerigrænsen (—·—), 200 sømil, idet dog afgrænsningen mod Norge, Island og Canada følger midtlinien.

.....

65. De naturlige storcirkelruter for interkontinentale bombefly og missiler går tværs over Grønland, hvilket forklarer den amerikanske interesse i varslingsanlæg placeret i Grønland. Fra et maritimt synspunkt er det først og fremmest Grønlands beliggenhed ved vigtige passagefarvande imellem Polhavet og Sovjets Nordlige Flåde's baser og det primære operationsområde i Nordatlanten, der har strategisk vægt.

66. I en stormagtskonflikt må det derfor antages, at truslen mod Grønland vil omfatte fly- og missilangreb mod varslingsanlæg og installationer, der er af betydning for disse anlægs drift.

67. Strategiske undervandsbåde vil kunne udnytte de øde og udstrakte kystfarvande og fjorde, ligesom det ikke kan udelukkes, at en angriber vil gennemføre raid-lignende operationer mod de positioner på kysten, der udnyttes af danske og allierede styrker, eller kan have betydning for fjendens videre operationer.

68. I fredstid er det pålagt søværnet at varetage farvandsovervågning og suveranitetshåndhævelse, eftersøgnings- og redningstjeneste, fiskeriinspektion og -kontrol, isrekognoscering og vejrtjeneste samt assistance til det lokale samfund, herunder udførelse af transporttjeneste og deltagelse i forureningsbekæmpelse.

69. I en spændingsperiode intensiveres overvågningen og suveranitetshåndhævelsen, medens de særlige fredstidsopgaver påregnes afdæmpet.

70. Søværnets opgaver i og ved Grønland i en krigssituation vil i overensstemmelse med det ovenfor anførte være begrænset til overvågning samt afvisning af begrænsede krænkelser og angreb. I NATO-sammenhæng forekommer endvidere opgaver vedrørende kontrol med den civile skibsfart og med fiskeriet samt opgaven vedrørende modtagelse af eventuelle forstærkninger. Hertil kommer støtte til det civile samfund (totalforsvar). Det vil derfor hovedsageligt være opgaverne i fred og i en spændingsperiode, der vil være dimensionerende for danske maritime styrkers omfang.

.....

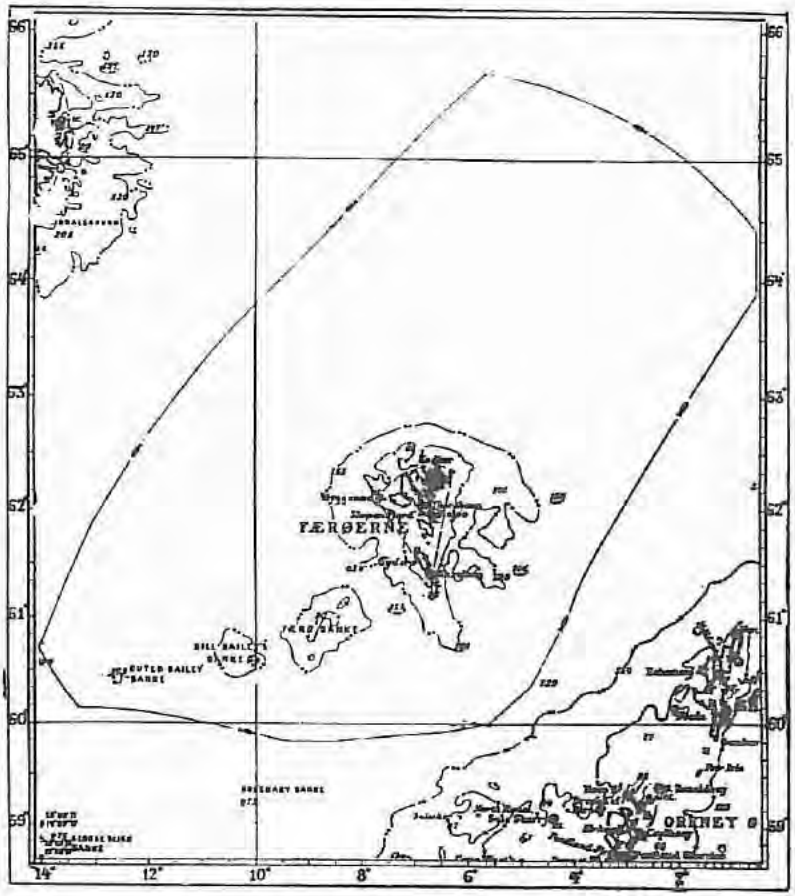

Fiskerigrænsen (—▶—), 200 sømil, idet dog afgrænsningen mod Norge, Storbritannien og Island følger midtlinien.

71. I størsteparten af året består den til rådighed værende maritime styrke af to inspektionsskibe med LYNX-helikoptere og tre inspektionskuttere. Denne styrke tilsikrer i samarbejde med flyvevåbnet en rimelig gennemførelse af fredstidsopgaverne i dag, men er utilstrækkelig til løsning af krigsopgaverne, især på grund af manglende evne til at støtte alliancens forsyninger til Grønland og manglende selvforsvar. De rådige ressourcer kan dermed ikke imødekomme de krav, den allierede Atlanterhavskommando stiller.

72. Der må i den kommende tid planlægges på en kvantitativ og især kvalitativ forbedring af styrkerne med henblik på, dels at kunne løse de forventeligt udvidede opgaver i firserne, dels at besidde en større afvisningskraft over for aggressioner og dels for i størst muligt omfang at kunne imødekomme den allierede Atlanterhavskommandos behov for styrkernes større anvendelighed.

DET SØMILITÆRE FORSVAR AF FÆRØERNE

73. Færøernes beliggenhed i det nordlige Atlanterhav ved Golfstrømmen, der bevirker, at farvandene omkring øerne altid er isfri, gør øerne velegnet som baseområde for såvel overfladeskibe som undervandsbåde. Hertil kommer Færøernes rent overvågningsmæssige betydning som et område, hvorfra der er gode muligheder for at overvåge såvel søfart som den flyaktivitet, der foregår i det nordøstlige Atlanterhav, og at følge Sovjets Nordlige Flådes bevægelser og operationer fra og til dens base.

74. Truslen mod Færøerne vil dels kunne manifestere sig i form af fly- og missilangreb mod de på øerne placerede varslings- og kommunikationsanlæg, dels i et regulært amfibieangreb med det formål at erobre øerne.

75. I fredstid er det pålagt søværnet at foretage farvandsovervågning og suverænitetshåndhævelse, søredningstjeneste, fiskeriinspektion og assistance til det lokale samfund, samt at deltage i forureningsbekæmpelse. Farvandsovervågning og suverænitetshåndhævelse intensiveres i en spændingsperiode.

.....

76. Søværnets opgaver på og ved Færøerne i krig vil på grund af begrænsede ressourcer indskrænke sig til overvågning og patruljering. I NATO-sammenhæng vil kontrol med den civile skibsfart og fiskeriet samt modtagelse af eventuelle forstærkninger og støtte til det civile samfund være væsentlige opgaver. Det vil imidlertid i lighed med, hvad der er tilfældet for Grønland, være opgaverne i fred og i en spændingsperiode, der vil være dimensionerende for danske maritime styrkers omfang.

77. Til løsning af opgaverne tildeles normalt et inspektionsskib med helikopter og en inspektionskutter. Dette anses for tilstrækkeligt til en rimelig løsning af fredstidsopgaverne, i samarbejde med flyvevåbnet og Landsstyrets Vagt- og Bjærgningstjeneste.

78. Styrkerne er uegnet til løsning af krigsopgaverne, da deres evne til at modsætte sig aggressioner og forsvare sig selv er ubetydelig. Som anført for Grønland må styrkerne især kvalitativt forbedres.

AFSNIT 2
UDVIKLINGEN EFTER 1984

79. De krav, som inden for planens tidshorisont kan forventes stillet til et dansk søforsvar, påvirkes i høj grad af den teknologiske udvikling og af den forventede udvikling af truslen.

DEN TEKNOLOGISKE UDVIKLING

80. Generelt. Den teknologiske udvikling inden for det sømilitære område vil fortsat have stor indflydelse på både truslen og egne muligheder til imødegåelse.

81. Det teknologiske niveau i øst og vest forventes fortsat at ville være næsten det samme, dog stadig med et forspring for vestlig teknologi, især inden for de mest komplekse elektroniske systemer. Teknologisk udvikling repræsenterer oftest en betydelig økonomisk belastning, og udviklingen kan derfor blive prioriteret. Herved kan der i en periode optræde forskelle i teknologisk niveau for øst og vest på visse områder. Det må forudses, at høj prioritet fortsat vil blive givet til teknologisk udvikling, der kan medføre kortere reaktionstid for varslings- og våbensystemer og større våbeneffekt. Gennem højere driftspålidelighed af materiellet og lavt personel- og driftsmiddelforbrug vil driftsomkostningerne blive søgt reduceret.

82. Søværnet vil fortsat og i stigende grad være afhængig af højteknologisk materiel til løsning af pålagte opgaver. Krav til kvalitet både ved materiel og hos personel vil være stigende og medføre øgede omkostninger, en tendens, der i nogen grad forventes at kunne kompenseres ved reducerede driftsomkostninger. Kvantitet vil fortsat have sin elementære værdi.

83. Varslings-, kommando- og kommunikationssystemer. Den elektroniske udvikling inden for varslings-, kommando- og kommunikations-

.....

systemerne vil være den altdominerende faktor, og udviklingen antages fortsat at være næsten eksplosiv, især inden for det datatekniske område.

84. Den forøgede komponenttæthed, der følger af miniaturiseringen og den lavere pris pr. enkelt funktion vil medføre, at datakapacitet ikke forventes begrænset af plads og vægt. Herved forventes hardware-mulighederne at være betydelige. Derimod forventes den tilhørende software at kunne blive en begrænsende faktor for systemernes udnyttelse, medmindre den nuværende takt i opbygning af ressourcer på dette område øges radikalt - både i forsvaret og i det omgivende samfund.

85. Den sømilitære udvikling vil i stigende grad have behov for at udnytte de områder, der giver kortere reaktionstid og større pålidelighed. Til disse formål tiltrækker elektronisk krigsførelse, satellitsystemer, elektrooptiske systemer, databussystemer og automatiske fejlfindingssystemer sig særlig interesse.

86. Våbensystemer. De sømilitære hovedvåbensystemer vil fortsat udgøres af miner, missiler, torpedoer og artilleri. Den elektroniske udvikling vil her få afgørende betydning for reduktion af reaktionstiden, forøgelse af præcision og immunitet over for modmidler. Den egentlige våbeneffekt må forventes øget gennem udviklingen af nye ammunitionstyper og krigshoveder.

87. Områder af særlig interesse vil være styrbar og målsøgende artilleriammunition, lodret affyrede missiler, programmerbare minetændsystemer, fjernstyrede droner til minejagt m.v. og CHAFF/decoys som elektroniske modmidler.

88. Inden for skibsområdet forventes den teknologiske udvikling i perioden videreført med forbedringer i materialer, automatisering og driftsøkonomi. Ukonventionelle skibstyper (Trimaran, Surface-Effect-Ships m.v.) vil blive videreudviklet, men antages ikke i perioden at nå et stade, hvor de vil være af praktisk interesse for den danske flåde. Et maskineri uden tilførsel af luft til brug i undervandsbåde forventes ikke færdigudviklet i perioden.

.....

89. I perioden forventes modulprincippet for skibes indretning taget i anvendelse, hvorved der kan påregnes opnået en større fleksibilitet i skibenes anvendelse.

90. Yderligere områder af særlig interesse vil være passiv beskyttelse i form af reduceret brandfarlighed, reduceret signatur over for radar, mindre afgivelse af infrarøde impulser og støj, pansring af udsatte områder, økonomisk fremdrivning samt modularisering af enkeltsystemer.

91. Til det sømilitære våbenbærerområde hører også helikoptere og kystdefensionsanlæg, hvis effektivitet påregnes forøget i samme grad som skibene på grund af udviklingen af elektronik- og våbensystemer.

92. Støttestrukturen. Den logistiske støttestruktur må løbende tilpasses resultaterne af den tekniske udvikling. Den forventede større pålidelighed må påregnes at reducere det kvantitative omfang af støttestrukturen, medens den øgede kompleksitet vil øge de kvalitative krav. I forbindelse med en videreudvikling af filosofien om den kontinuerlige vedligeholdelse, hvormed især periodiske eftersyn forventes at kunne reduceres i tid og omfang, vil der kunne opnås højere beredskabsgrad for de enkelte enheder.

93. Områder af særlig interesse vil være kontinuerlig vedligeholdelse, mobile reparationsgrupper og selvbetjeningsværksteder.

TRUSLENS UDVIKLING

94. Den udvikling af Sovjetunionens flåde, som har været konstateret siden Cuba-krisen, og som i dag kan iagttages at fortsætte, har resulteret i et potientiel, der i langt større omfang end tidligere kan præstere operativ flådetilstedeværelse på verdenshavene.

95. Sovjetunionen har samtidig udviklet sin kapacitet til hurtigt og fleksibelt at sammendrage enheder fra alle fire flådeområder, således at massive magtdemonstrationer kan etableres selv i randhave, såsom Norskehavet og Nordsøen og i relativt lukkede farvande som Kattegat og Østersøen.

.....

96. Forudsat at der ikke sker politiske omvæltninger i Sovjetunionen, og forudsat at opretholdelsen af de store militærbudgetter ikke vanskeliggøres af økonomiske kriser, må den omtalte udvikling antages at ville fortsætte. Den vil understrege Sovjetunionens stilling som en stormagt, der er i stand til at opnå indflydelse gennem sin evne til at sætte magt bag agt, både i randhavene og fjernt fra egne kyster.

97. Udviklingen inden for Warszawapagtens sømilitære og maritime potentiel forventes gennem perioden på markant måde at være præget af evnen til at udvikle og deployere avancerede og langtrækkende overflade-til-overflade missiler af typen Sea Skimmers med radar- /eller infrarød målsøgning og med evne til at styre mod radar og støjsendere.

98. Samtidig med en øget og forbedret transportkapacitet som helhed forventes i Østersøen en forbedret evne til udførelse af amfibieoperationer, bl.a. fordi en stor del af Warszawapagtens egentlige amfibieflåde påregnes fornyet.

99. Udviklingen inden for de egentlige kampenheder i Østersøen forventes at gå i retning af mere veludrustede og effektive enheder. For de øvrige sovjetiske flåder, herunder Nordlige Flåde, synes udviklingen imidlertid også at ville indebære en forøgelse i antal af enheder.

100. Inden for den elektroniske krigsførelse forventes Sovjetunionen at kunne fastholde sin nuværende førende stilling. Kommunikationsudstyr forventes kvalitetsmæssigt at være fuldt på højde med eller bedre end NATOs og at kunne tilsikre evnen til hurtig reaktion.

101. I forbindelse med fremkomsten af en moderne "minehunter" påregnes antallet af minerydningsenheder reduceret, men den samlede rydningskapacitet vil være uændret eller forøget. Effektiviteten af minerydningssystemer antages som helhed at være ringere end NATOs.

.....

102. Med udfasning af ældre undervandsbåde antages Warszawapagten at ville få reduceret antallet af operative undervandsbåde i Østersøen.

UDVIKLINGEN I GRØNLAND

103. Udnyttelsen af råstoffer i de arktiske områder, herunder i de vest- og østgrønlandske egne, antages at ville øges. Dette vil medføre en øget stormagtsinteresse i området og samtidig med den øgede kommercielle trafik, må der forudses stigende orlogsmæssig tilstedeværelse af Warszawapagten. Kravet til tilstedeværelse af danske enheder må følgelig forudses at stige.

104. Dette forhold vil endvidere, sammenholdt med væksten i det grønlandske samfund i øvrigt samt de sovjetiske søstridskræfters tendens til i stigende grad at optræde på verdenshavene, øge betydningen af området i forsvarsmæssig henseende. De eksisterende amerikanske varslingsanlæg vil blive suppleret med satellitovervågning.

105. Der vil derfor fremdeles være behov for, at Danmark anvender de til overvågning, suverænitetshåndhævelse og fiskeriinspektion i fredstid afsete styrker til forsvarsformål i spændingsperioder og i krig. Behovet for en kvalitetsmæssig forbedring af søværnets enheder i grønlandske farvande vil på grund af den tekniske udvikling være endnu større end i dag.

UDVIKLINGEN PÅ FÆRØERNE

106. Udviklingen på Færøerne forudses - som for Grønland - at medføre tilsvarende stigende trafik i området ud for Færøerne, og den stigende sovjetiske interesse for at optræde på verdenshavene vil medføre nogen stigning i kravet om søværnets tilstedeværelse i de færøske farvande. Også her vil behovet for navnlig en kvalitetsmæssig forbedring blive mere markant for inspektionsskibsmateriellet,

.....

ikke mindst for så vidt angår evnen til selvforsvar og evnen til at støtte modtagelse af forsyninger og eventuelle forstærkninger. Omend Færøerne formentlig fortsat vil bidrage til fiskeriinspektionen og redningstjenesten, forventes det ikke, at håndhævelse af suveræniteten og løsning af øvrige sømilitære opgaver i spænding og krig på nogen vis kan overdrages øerne og dermed mindske kravet til forsvarets tilstedeværelse.

UDVIKLINGEN I ØVRIGT

107. Foruden de foran omtalte forhold påregnes udviklingen i samfundet som helhed at få indflydelse på søværnet. I denne forbindelse fremhæves særligt nedennævnte områder.

108. Den almindelige tendens til kortere arbejdstid forventes i sig selv at føre til øgede driftsudgifter. Der vil opstå behov for mere personel til flere vagtskifter og dobbeltbesætninger til den del af søværnet, der i fredstid virker i døgndrift, bl.a. i forbindelse med farvandsovervågning. Tilsvarende forventes behov for økonomisk kompensation for lang tjenestetid i den øvrige del af flåden. Udsigten til mindre driftsomkostninger, der som tidligere omtalt anses at kunne følge af den tekniske udvikling, vil således være problematisk.

109. Kravet til kvaliteten af underbringelsesforholdene i skibene forudses at være stigende, særligt i skibe med fravær af længere varighed fra besætningens hjemmehavn.

110. Den teknologiske udvikling vil stille stigende krav om sagkundskab såvel i de operative enheder som inden for den logistiske støttestruktur og dermed stigende krav til personellets uddannelse.

111. I takt med den stedfundne udvikling af familiemønstret, herunder at begge ægtefæller arbejder ude, vil personellet i stigende grad føle sig stavnsbundne med konsekvenser for uddannelses- og karriereforhold.

-----

112. Ved siden af den samfundsmæssige udvikling vil erfaringerne fra de til stadighed opstående lokale krige og krisesituationer danne grundlag for den fortsatte udvikling af søværnet. Det bemærkes i denne sammenhæng, at erfaringerne fra Falklands-krigen bl.a. bekræftede behovet for effektiv varsling og behovet for luft/missilforsvar. Sådanne erfaringer vil dog ikke alene kunne udnyttes af Danmark og dets allierede, men også af potentielle modstandere.

SØVÆRNETS FREMTIDIGE OPGAVER

113. Generelt. Betragtninger og vurderinger omkring udviklingen af søværnets opgaver inden for denne plans horisont forudsætter et uændret dansk medlemskab af NATO og dertil uændrede eller ligeartede rammer for samarbejdet inden for alliancen for løsning af de sømilitære opgaver inden for BALTAP-området, i Grønland og ved Færøerne.

114. På denne baggrund og den antagne trusselsudvikling påregnes de i afsnit 1 anførte opgaver fortsat at skulle løses af søværnet, visse endog i forøget omfang, bl.a. med grundlag i øget dansk maritim tilstedeværelse for suverænitetshåndhævelse.

115. Warszawapagtens sømilitære ekspansion med større evne til i en spændingsperiode at udøve sømilitær pression i danske farvande og i Nordsøen medfører en udvidelse af de geografiske grænser, inden for hvilke søværnet forventes at skulle imødegå trusler mod danske statsinteresser og suverænitet. I samme retning peger udviklingen inden for retsordenen på havet, som antages stærkt at kunne påvirke dansk sikkerheds- og forsvarspolitik gennem regler om sædvanedannelser og særlige aftaler.

116. Den forudsete udvikling i Warszawapagtens evne til at udnytte elektronisk krigsførelse og de fremtidige muligheder inden for kommunikation som helhed forventes at ville kræve en højere grad af tilstedeværelse fra NATOs side, navnlig i Østersøen, for at tilsikre rettidig varsling, sikker identifikation og hurtig reaktion. Der vil her kunne være tale om en indsats, som fra fredstid må intensiveres gennem en spændingsperiode.

.....

117. I forbindelse med igangværende planlægning for tilførsel af hær- og flyforstærkninger peger behovet for tidlig varsling på en tidsmæssig fremrykning af visse sømilitære opgaver.

118. Det politiske ønske om og erkendte muligheder for tidlig tilførsel af forstærkninger - helst under fredsforhold - må i givet fald betyde en tidligere etableret krisestyringsfunktion og iværksættelse af foranstaltninger til understøttelse heraf. Væsentlige aspekter heraf anses at være tidligere deployering af enheder fra søværnet til patruljering og varsling først og fremmest i Østersøen og omkring forstærkningsruterne, samt til defensiv mineudlægning og beskyttelse heraf.

119. Opgavernes øgede geografiske rammer og de ovennævnte tidsmæssige aspekter understreger betydningen af kvantitet, hvad enheder angår, og den våbenmæssige udvikling inden for Warszawapagt-enheder indikerer betydningen af kvalitetsfaktoren, især hvad våbenkomponenter, sødygtighed og udholdenhed angår.

120. De særlige maritime opgaver påregnes fortsat varetaget af søværnets myndigheder og enheder i samarbejde med andre militære og civile myndigheder. Det, der for søværnets vedkommende især forventes at præge disse aktiviteter, vil være de tidligere nævnte geografiske områdeudvidelser, tilgang af opgaver i forbindelse med aftaler for de økonomiske zoner m.v. Nordsøen vil fortsat være af stor betydning som basis for udvinding af energi i form af olie og gas til forsyning af bl.a. Danmark. Som energiområde med store produktionsanlæg vurderes området at få stadig større betydning. Aktiviteterne ved Grønland må dertil forventes ganske særligt at blive præget af klimaudviklingens strengere krav til enhedernes konstruktion, udholdenhed og vedligeholdelse.

121. Ovenstående særlige aspekter understreger, måske stærkere end tilfældet er i dag, behovet for en balanceret flåde af enheder med højt udrustningsberedskab, d.v.s. en høj materiel- og uddannelsesstandard i bemandede enheder og nøglebesætninger i de enheder, der ikke indgår i indsatsberedskabet, for at de i givet fald hurtigt kan indsættes i højt beredskab.

.....

122. Truslens udvikling i den betragtede periode er beskrevet foran. Det fremgår, at omend truslens midler raffineres og effektiviseres, så vil Warszawapagtens overordnede mål fortsat være den fri adgang til Nordsøen. Forudgående tilkæmpelse af søherredømmet i Østersøen, stræderne og Kattegat og okkupation af dansk territorium er forudsætningen herfor.

123. Søværnets krigsopgaver ses derfor klart fortsat at være bevarelse af søherredømmet og integriteten i egentlige danske farvande udmøntet i de tidligere fastsatte hovedopgaver, som gentages nedenfor.

- Sikring af søherredømmet indebærer egentlige kampopgaver for at hindre fjendens operationer af enhver art. Overvågning er grundlaget for varsling af alle former for angreb over søen.

- Minelægning vil fortsat være væsentlig for gennem en beskeden økonomisk indsats at hindre modstanderens umiddelbare adgang over søen til Danmark eller til danske stræder.

- Forsvaret mod invasion er knyttet til minelægning og bevarelse af søherredømmet og indebærer en egentlig kampopgave. Det er væsentligt, at denne opgave løses ved at etablere et forsvar i dybden, dels for at opnå øget effekt, dels for at søge at hindre eller begrænse egentlige kamphandlinger på dansk jord.

- Det forventes ikke, at en fast forbindelse over Store Bælt etableres i den betragtede periode, og sikring af forbindelserne mellem landsdelene vil fortsat være en hovedopgave, idet samfundets overlevelsesevne anses for afhængig af fortsat forbindelse over bælterne. Minerydning indgår som en vital del af denne opgaves løsning.

- Modtagelse af allierede forstærkninger er særdeles vigtig for forsvaret af Danmark. Deltagelsen i beskyttelse af disse forstærkninger og sikring af deres rettidige ankomst og videre deployering over indre danske farvande vil fortsat hvile på søværnet.

.....

DEN FREMTIDIGE INDSÆTTELSE AF STYRKERNE

124. Fredsforhold. Søværnets fredstidsopgaver forudses på en række områder at få øget betydning. Den nye havretskonvention er nu åbnet for ratifikation. Den indeholder et antal regelsæt, som i større eller mindre omfang kan forventes at skulle suppleres med sædvanedannelser og bilaterale aftaler. Denne proces vil formentlig tidsmæssigt strække sig langt ind i den betragtede periode, og kan antages at skabe behov for dansk maritim tilstedeværelse i større omfang end hidtil, for derigennem at sikre danske økonomiske interesser, særligt i Østersøen.

125. Spændingsperioder. Under spændingsperioder vil det generelle sigte med indsættelse af danske flådeenheder fortsat være gennem omhyggelig farvandsovervågning og øjeblikkelig afvisning af suverænitetskrænkelser - at imødegå pressionsforsøg og sikre, at et fremmed søherredømme i farvandene fra øst for Bornholm til Skagerrak og i Nordsøen, alle af vital dansk interesse, ikke etableres. For en fremmed magt vil et vidt spektrum af muligheder herfor stå til rådighed. Fælles for modforholdsregler i sådanne situationer er, at de stiller krav om tilstedeværelse af danske orlogsskibe med sødygtighed, udholdenhed og gode fartegenskaber. Opgaverne varsling og identifikation vil delvis kunne løses af helikoptere, navnlig når hurtig tilstedekomst er nødvendig. Farvandsovervågningstjenestens landbaserede komponenter og kanonbatterier i land vil tillige kunne udføre vigtige opgaver i en spændingsperiode.

126. Den omstændighed, at den potentielle modstander har initiativet i en spændingsperiode, medfører, at søværnet må kunne træffe modforholdsregler over for alle mulige situationer, spændende fra skygning af fremmede enheder over afvisning af krænkelser med magt til indsættelse af minerydningsfartøjer, demoleringshold og frømænd.

127. Allerede i en spændingsperiode kan det være hensigtsmæssigt, at allierede styrker er til stede i danske farvande, dels af hensyn til løsning af konkrete opgaver, dels for at demonstrere NATO-solidaritet som f.eks. ved indsættelse af Maritime Contingency Forces.

.....

128. På ethvert tidspunkt i en spændingsperiode vil det af hensyn til mulighederne for situationens forværring være nødvendigt, at undervandsbåde, overvågningsfartøjer og et antal helikoptere er deployeret i Østersø-området for at sikre tidlig varsling af fjendtlige styrker og rettidig deployering af egne enheder. Som første led af opbygningen af anti-invasionsberedskabet skal minelæggere og deres dækningsstyrke være klargjort til med kort varsel at iværksætte minelægning.

129. Krigsforhold. De geografiske og operative vilkår i BALTAP-området kræver det snævrest mulige samarbejde mellem danske og vesttyske flåde- og flystyrker. Ideelt burde flådestyrkerne operere under operativ kommando og kontrol af en og samme flådemyndighed. Den herfor nødvendige afgivelse af suverænitet kan imidlertid ikke forventes, hvorfor NATO-kommandostrukturen i krig fortsat må baseres på, at en maritim NATO-myndighed - nemlig chefen for De allierede Flådestyrker i den sydlige del af NATOs Nordregion - udøver den overordnede operative kommando over de to landes "FLAG OFFICERS", som i snævert samarbejde udøver den mere detaljerede operative kontrol. Den teknologiske udvikling, specielt på det elektroniske område bør udnyttes til at effektivisere det operative samarbejde mellem danske og vesttyske flådeenheder og flådemyndigheder.

130. Der er intet i den generelle trusselsudvikling, der indikerer, at søværnets krigsopgaver vil ændres radikalt. Trusselsudviklingen, specielt de langtrækkende, forbedrede præcisionsvåben, vil fortsat stille krav om fremskudt varsling i Østersøen og øgede krav til forsvaret i dybden, dels i form af operationer mod fjendtlige angrebsstyrker i Østersøen, dels i form af evnen til at fortsætte kampen i stræderne og i Kattegat/Skagerrak, alt med henblik på at hindre angriberen i at opnå sit mål: Den frie adgang til Nordsøen. Lufttruslen vil påvirke operationsmulighederne og skærpe kravene til flyvevåbnets områdeluftforsvar og flådens deltagelse heri, samt til flådens eget lokale luftforsvar (passivt som aktivt).

131. Tidlig erkendelse af fjendtlige, maritime styrker i den centrale og østlige del af Østersøen vil være en forudsætning for effektiv indsats af egne styrker. Midlerne til denne varsling må pri-

.....

mært være fly, helikoptere og landbaserede radar- og ESM-udstyr, suppleret om nødvendigt med overfladeenheder. Under forudsætning af fornødne transmissionsmuligheder vil også undervandsbåde kunne deltage i denne varsling. Bornholm vil fortsat være af særlig vigtighed for detektion og varsling.

132. I det fremskudte forsvar vil undervandsbåde have særligt gode muligheder for at virke i Østersøen på grund af dette farvands særlige hydrografiske forhold og undervandsbådenes evne til at operere selv under fjendtlig luftoverlegenhed.

133. Minering ud for invasionstruede kyster samt ved og i stræderne vil fremdeles spille en væsentlig rolle i den defensive forsvarskoncept. Den teknologiske udvikling kan forventes at medføre fremkomst af miner, der vil være effektive over for den fremtidige trussel, herunder luftpudebåde, og særdeles vanskelige at rydde. Da omfattende minelægning er en sårbar og tidskrævende operation, vil der fremdeles være behov for iværksættelse af minering forud for egentlige fjendtligheder. Spærringernes omfang og kravet til geografisk nøjagtighed medfører, at de defensive minespærringer primært udlægges fra overfladeskibe. Minelægningsoperationer vil kræve beskyttelse mod fly-, missil- og overfladetruslen. Af hensyn til egne og allierede flådeenheders manøvrefrihed vil der fortsat være behov for, at kontrollerede miner helt eller delvis indgår i minefelterne.

134. Til beskyttelse af minelæggere og minefelter samt til indsættelse mod fjendtlige overfladestyrker, der udgør en trussel mod NATO-forsvaret i BALTAP-området, vil der være behov for en kombination af større og mindre kampenheder med langtrækkende våbensystemer. Disse enheder vil alene eller i samarbejde med allierede styrker kunne indsættes offensivt i Østersøen, hvor situationen måtte kræve det med henblik på at tilbagevise angreb, henholdsvis tilføje angribende styrker størst mulige tab og forsinkelser.

135. Uanset den teknologiske udvikling vil forhold som lys og mørke samt vind og vejr stadig have indflydelse på operationsmulighederne for såvel modstandere som egne styrker.

.....

136. Indsatsen af overfladestyrkerne må koordineres med anvendelse af offensive fly, ligesom helikoptere bør være til rådighed til at udføre taktisk varsling og måludpegning for langtrækkende våben. Endvidere må helikoptere og andre mindre enheder være til rådighed til angreb mod lette fremskudte fjendtlige styrker, der kan true egne overfladestyrkers bevægelsesfrihed, og som i sig selv ikke udgør lønnende mål for de langtrækkende våbensystemer.

137. Indførelsen af automatiserede kommando-, kontrol- og kommunikationssystemer vil medføre hurtigere og sikrere udveksling af oplysninger og formidling af ordrer. Den taktiske ledelse af egne overfladestyrker må imidlertid fortsat udøves af en kommanderende på søen, som alene kan have det for hurtig reaktion nødvendige overblik over den lokale situation, og som kan fungere, uanset om de stationære systemer i land sættes ud af spillet.

138. Kystmissilbatterier vil have mulighed for at medvirke i søkampen, og kystbatterier (missil- eller kanonbatterier) vil kunne bidrage til strædeforsvar, beskyttelse af minefelter og invasionsforsvar inden for våbnenes rækkevidde.

139. Forsvaret af de søværts forbindelser vil stille krav om evne til minerydning. Afhængig af situationen vil det være muligt at få assistance fra allierede styrker hertil ud for de danske Nordsøhavne. Derimod må hjælp fra Den vesttyske Flåde til minerydning i de indre danske farvande i en indledende fase anses at være begrænset.

140. Med den stigende vægt, der tillægges modtagelsen af eksterne forstærkninger og forsyninger til disse, må behovet for indsættelse af danske overfladeenheder til eskorte forventes forøget. Det vil især gælde i Kattegat og Skagerrak, men også i et vist omfang i Nordsøen.

AFSNIT 3
DET OPGAVEBESTEMTE STYRKEBEHOV

141. Generelt. Til at løse de opgaver, som er udledt af truslen og vilkårene, er der i spændingsperioder og krig behov for fortsat at råde over et alsidigt sammensat søværn.

FREDS- OG SPÆNDINGSPERIODER

142. Som det er tilfældet for en række egentlige fredstidsopgaver, såsom planlægning og uddannelsesvirksomhed, vil farvandsovervågningen og suverænitetshåndhævelsen skulle fortsætte under stigende spænding, men med øget intensitet.

143. Farvandsovervågningen vil allerede i fredstid stille krav om patruljevirksomhed i Østersøen, i Kattegats nordlige del og i Nordsøen. Til udførelse af denne patruljevirksomhed er der behov for et antal enheder i Østersøens centrale og vestlige del, i Kattegat og i Skagerrak samt, afhængig af forholdene, i Nordsøen. I en spændingsperiode og under krig vil der herudover være behov for at supplere de egentlige farvandsovervågningsenheder med marinehjemmeværnsenheder. Til løsning af de stillede opgaver er der et behov for seks egentlige overvågningsenheder, hvorved det samlede behov under hensyn til vedligeholdelse, eftersyn, hvile m.v. bliver ni overvågningsenheder.

144. Farvandsovervågning og patruljering i lokale områder kan under fredsforhold og i spændingsperioder løses af mindre, men sødygtige enheder. I farvandsområderne fra Bornholm til Skagerrak/Nordsøen er der behov for, at syv orlogskuttere til enhver tid er til rådighed. Vedligeholdelse og eftersyn medfører et minimumsbehov på ni kuttere, som ved intensivering af farvandsovervågningen kan suppleres af det maritime hjemmeværn.

145. Til gennemførelse af overvågning og indhentning af efterretninger i Østersøens østlige del er der - foruden eksisterende enheder med begrænsede muligheder - behov for et særligt indrettet skib, som vil være i stand til at operere på helårsbasis og under alle vejrforhold.

.....

146. Under fredsforhold og i spændingsperioder er hurtig opklaring af situationen nødvendig af hensyn til identifikation og rettidig varsling. Til supplering af farvandsovervågningens overfladeenheder er der behov for otte helikoptere, der i krigstid tillige skal løse kamp- og måludpegningsopgaver.

147. Forudsætningen for en effektiv minerydning i krigstid er, at der i fredstid gennemføres en minutiøs kortlægning og kontrol af bedst egnede ruter og ankerpladser. I en spændingsperiode må sådanne ruter kontrolleres jævnligt for at konstatere og imødegå minering. Behovet er i fredstid tre egentlige minehuntere (specielle skrog), stigende til fire i en spændingsperiode, suppleret med rydningsmateriel (konventionelle skrog).

148. I fredstid vil fortsat dansk deltagelse i NATOs Stående Atlanterhavsstyrke være betinget af, at der rådes over enheder af fregattypen. Til løsning af de i spændingsperioder foreliggende opgaver i Østersøen og i Nordsøen, bl.a. ved modtagelse af forstærkninger under deltagelse i Maritime Contingency operationer, er der behov for sødygtige og udholdende enheder af fregat/korvettype. Sammenholdt med de øvrige opgaver, der i en spændt situation vil kræve rådighed over større sødygtige og udholdende kampenheder, herunder patruljering, reaktion over for krænkelser og pression, samt beskyttelse af minelægning af enhver art, er behovet mindst seks enheder.

149. Fiskeriinspektionen i Grønland og på Færøerne kræver, at mindst tre søgående, udholdende inspektionsskibe udrustet med helikopter til enhver tid er på station. Denne indsats kræver fire operative inspektionsskibe ud af en total styrke på fem, og fire dobbeltbesætninger samt fire helikoptere ud af en totalstyrke på otte, idet inspektionsskibene tillige skal udføre assistance til det lokale samfund, eftersøgnings- og redningstjeneste i de nævnte farvande. I en spændingsperiode fortsætter disse opgaver, idet den heraf omfattende overvågningstjeneste intensiveres og forudses at få højeste prioritet ved iværksættelse af NATO-kommandostrukturen. I en sådan situation vil der stilles krav til inspektionsskibenes sensorer og våbensystemer, som går ud over, hvad de eksisterende inspektionsskibes systemer imødekommer.

.....

150. Til samme opgaver i kystnære områder i Grønland og på Færøerne anses fem isforstærkede inspektionskuttere fortsat at være tilstrækkeligt.

151. Den nuværende flåde af hjælpeskibe bestående af et transportfartøj og to tankfartøjer forudses igennem den betragtede periode at være tilstrækkelige og nødvendige. En spændingsperiodes forøgede behov for transport- og tankfartøjer forudses tilgodeset ved rekvisition af civile skibe. Derimod anses den ændrede personelstruktur og den heraf nødvendiggjorte intensivering af uddannelsen til søs at medføre et øget behov for skibe hertil. Der forudses især et øget behov for et egentligt skoleskib, som dog i spændingsperioder eller under krig kan løse operative opgaver.

KAMPEN TIL SØS

152. Et enkelt eller få af søværnets hovedvåbensystemer (undervandsbåde, overfladekampenheder, mineskibe samt helikoptere) kan ikke løse samtlige søværnets hovedopgaver i krigstid. Alle våbensystemer vil være nødvendige og må deltage i opgavernes løsning ved en balanceret indsats.

153. Anvendelsen af undervandsbåde i det fremskudte forsvar i Østersøen vil medføre et fortsat behov for mindst fire operative undervandsbåde til operativ indsats. Dette medfører behov for at råde over seks undervandsbåde.

154. Der vil i krig være behov for større kampenheder, der kan fungere som kommando- og våbenplatforme under alle vejrforhold i invasionsforsvaret, til beskyttelse af minelægning og minefelter samt til offensive operationer. Der vil videre være behov for sådanne enheder til sikring af forbindelseslinier mellem landsdelene og modtagelse af eksterne forstærkninger og forsyninger. Hurtig forlægning mellem Østersøen og Kattegat/Nordsøen forudsætter høj fart, og disse enheder må udrustes til bekæmpelse af overfladeenheder, fly, missiler og undervandsbåde. Til de foreliggende opgavers løsning er der behov for et minimum af seks skibe af fregat/korvettypen, således at kravet om samtidig løsning af flere opgaver kan opfyldes.

.....

155. Til selvstændige operationer i kystnære farvandsafsnit under udnyttelse af korte afstande, skærmende kyststrækninger og gode basemuligheder og til at operere i kampgrupper med fregatter/korvetter, er der behov for et antal mindre kampenheder udrustet med sømålsmissiler og torpedoer. Sådanne enheder kan med fornøden styrke og hurtighed deltage i afvisning af amfibieoperationer og forsvaret af gennemsejlingsfarvandene. Der er behov for til en hver tid at kunne indsætte seks til otte mindre kampenheder operativt. På grund af disse enheders begrænsede udholdenhed udgør det samlede behov atten enheder.

156. Søkrigen har behov for hurtig opklaring af situationen, således at taktisk varsel kan gives rettidigt. For at opnå dette samt for at kunne udpege mål bag horisonten og gennemføre andre kamphandlinger, må flåden råde over egnede helikoptere. Armeringen af disse helikoptere muliggør nedkæmpelse af mindre mål, som ikke er lønnende for søværnets øvrige våbensystemer. Derved løses vigtige opgaver i forbindelse med invasionsforsvaret og minekrigsførelsen. Til disse opklarings-, måludpegnings- og kampopgaver er behovet i alt otte helikoptere.

157. Der ses behov for i alt fire minerydningsgrupper - til opretholdelse af forbindelsen mellem landsdelene, til etablering af ruter og ankerpladser for forstærkninger og forsyninger og til sikring af flådens bevægelsesfrihed. Hver gruppe sammensættes af en egentlig minehunter, en enhed med udskifteligt minerydningssystem og et antal rekvirerede civile skibe med simpelt minerydningsudstyr.

158. Med henblik på at tilføre det egentlige søforsvar et yderligere kampelement og dybde er der behov for at etablere et til to mobile missilbatterier på land, som under taktisk ledelse af den kommanderende på søen kan indsættes i koordination med øvrige kampmidler. Til strædeforsvaret, til beskyttelse af minefelter og til deltagelse i invasionsforsvaret er der endvidere behov for tre kanonbatterier, fordelt med to i Øresund og et ved Store Bælt. Uanset at mobile kanonbatterier principielt anses for at være mere anvendelige end stationære kanonbatterier, må anskaffelse og drift af

.....

førstnævnte type antages at være en for søværnet uoverkommelig opgave, hvorfor der må vælges stationære kanonbatterier. Der vil endvidere fortsat være behov for et antal simple kanonopstillinger til lokal anløbskontrol.

159. Sømineringen omfatter spærringer i gennemsejlingsfarvandene - og kontrollerede minespærringer i tilknytning hertil - samt spærringer udfor invasionstruede kyster. Selv om mineoperationerne bør søges gennemført før et krigsudbrud, henregnes de i denne sammenhæng til de egentlige krigsopgaver. Udlægningen af de primære gennemsejlingsspærringer, kystspærringerne og de kontrollerede minespærringer må som følge af en mulig reaktion fra Warszawapagten gennemføres på kort tid. Dette forudsætter allerede i fredstid tilstedeværelse af et betydeligt potentiel såvel i minebeholdninger som i udlægningskapacitet. Der er behov for fire større minelæggere, som uanset vejrforholdene kan udlægge de primære gennemsejlingsspærringer, tre kabelminelæggere til kontrollerede spærringer, medens kystspærringer udlægges af rekvirerede statsskibe.

DEN NØDVENDIGE STRUKTUR

160. Den foranstående opgørelse af det opgavebestemte styrkebehov er anført i følgende skema. Der er ikke medtaget den udstrakte anvendelse af rekvirerede civile skibe (stats- og handelsskibe), som er nødvendig for søværnets gennemførelse af minering, minerydning, forsyningstjeneste til søs m.v.

KAMPENHEDER

6 undervandsbåde

6 fregatter/korvetter

18 missil/torpedobåde

8 flådehelikoptere

.....

4 altvejrsminelæggere

3 kabelminelæggere

8 minehuntere/minestrygere

2 kystmissilbatterier (typeeksempel)

3 kystkanonbatterier (typeeksempel)

STØTTEENHEDER

9 overvågningsfartøjer

9 orlogskuttere

1 særlig overvågningsenhed (typeeksempel)

5 inspektionsskibe

8 inspektionshelikoptere

5 inspektionskuttere

1 transportfartøj

2 tankfartøjer

1 skoleskib (typeeksempel).

AFSNIT 4

SØVÆRNETS SITUATION I PERIODEN 1983-1994

161. Økonomiske forhold har bevirket, at den maritime struktur i dag ikke svarer til det opgavebestemte styrkebehov på i alt 99 enheder - 2o enheder mangler. Dette fremgår af følgende skema. Det fremgår tillige, at antal enheder i søværnet bliver kraftigt reduceret gennem perioden. Primo 1995 vil i alt 45 enheder være udgået.

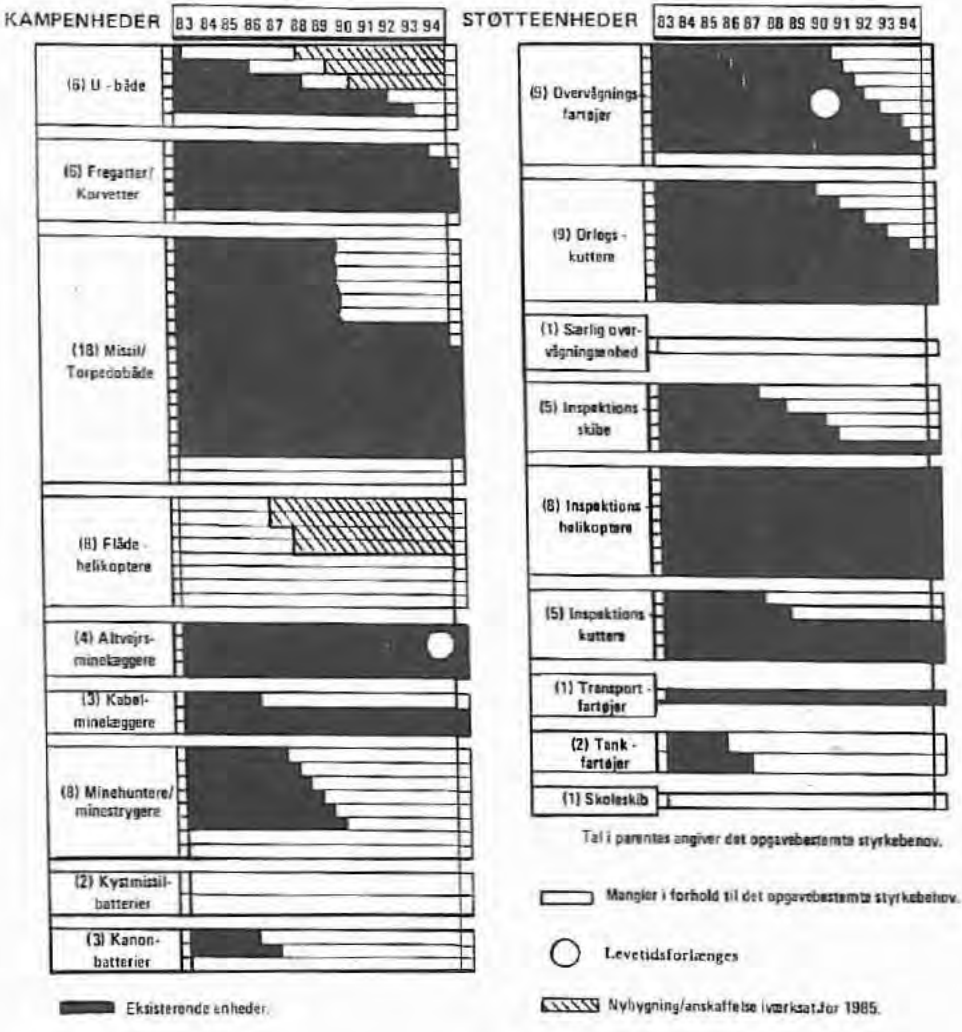

Skemaet (side 41) viser strukturens status de forskellige år og angiver tillige de nybygninger/anskaffelser (undervandsbåde og flådehelikoptere) og levetidsforlængelser (overfladefartøjer og minelæggere), som allerede er eller vil blive iværksat inden for den nuværende forligsperiode.

Af skemaet ses således, at det for at tilgodese det opgavebestemte styrkebehov vil være nødvendigt inden for perioden 1985-94 at disponere for et nybygnings- og anskaffelsesprogram omfattende:

3 undervandsbåde
3 fregatter/korvetter
10 missil/torpedobåde
4 flådehelikoptere
1 kabelminelægger
4 minehuntere
4 minestrygere
2 kystmissilsystemer
3 kystkanonbatterier
9 overvågningsfartøjer
5 orlogskuttere
1 særlig overvågningsenhed
4 inspektionsskibe
2 inspektionskuttere
2 tankfartøjer
1 skoleskib..... i alt 58 enheder.

Til dette kommer behovet for nødvendige levetidsforlængelser og modernisering af eksisterende enheder og systemer, herunder specielt luftforsvarssystemer. Endvidere er udvidelse af den landbaserede farvandsovervågning samt anskaffelser af missiler, søminer og elektronisk udstyr nødvendige.

162. Opbygningen af søværnet svarende til det opgavebestemte styrkebehov vil kræve mere end 13 mia.kr. (prisniveau JAN 1982) i perioden frem til 1994 - et beløb som må vurderes at overstige den investeringsandel, som forsvaret vil kunne afsætte til søværnets formål. Afstanden mellem søværnets normale andel af investeringsmidlerne og den nævnte nødvendige andel er så stor, at der må tages skridt til en bedring af dette forhold ved tildeling af flere midler.

.....

163. Forudsat, at søværnet - ligesom i den gennemførte og gældende planlægning for perioden 1972-1987 - tildeles ca. 30% af forsvarets midler til investering, vil der kunne planlægges investeringer til søværnet på ca. 6 mia.kr. i 10-årsperioden 1985-1994, d.v.s. 580 mio. hvert år. Civilafsnitsmidler (fiskeriinspektion, søopmåling, søredningstjeneste m.v.) og infrastrukturmidler giver ikke fornødent grundlag for en tilsvarende gennemsnitsbetragtning, idet tildelingen af midler til større projekter (inspektionsskibe, inspektionskuttere m.v.) her er mere ujævn. Det forudsættes således bl.a., at Grønlands Kommandos og Færøernes Kommandos fredstidsopgaver fortsat finansieres via civilafsnittet og ikke belaster det militære investeringsbudget. I planlægningsperioden forudsættes således gennemført erstatningsbyggeri for 4 inspektionsskibe og 2 inspektionskuttere.

164. Tildeles søværnet fortsat den hidtidige investeringsandel, vil der mangle ca. 7 mia.kr. (13÷6) i, at det opgavebestemte styrkebehov kan opfyldes. Dette begrænser betydeligt mulighederne for løsning af pålagte opgaver.

Hvis de manglende midler ikke kan tildeles, må der tilstræbes en struktur, der bedst muligt bevarer søværnets evne til at løse operativt prioriterede opgaver, og på denne baggrund skitseres i det følgende dels en traditionel struktur, dels en såkaldt FLEX-struktur.

DEN TRADITIONELLE STRUKTUR

165. Den maritime struktur videreføres normalt ved, at enhederne erstattes skib for skib inden for den enkelte type for at bevare optimal evne til at løse opgaverne.

Selv ved et uændret budget på ca. 6 mia.kr. til anskaffelser af materiel bliver det nødvendigt at foretage en balanceret reduktion af enhedernes antal inden for skibstyperne, og anskaffelserne må prioriteres opgavevis.

166. En traditionel struktur med uændret budget og prioriterede anskaffelser i perioden er vist i følgende skema:

.....

Enhedstype	Anskaffelse	Struktur 94
Undervandsbåde	2	5
Fregatter/korvetter	0	4 (primo 1995 =3)
Missiltorpedobåde	4	14
Flådehelikoptere	0	4
Altvejrsminelæggere	0	4
Kabelminelæggere	0	2
Minehuntere	2	2
Minestrygere	3	3
Kystmissilbatteri v/MOBA	1	1
Kystkanonbatterier (modificeret)	2	2
Overvågningsfartøjer	8	8
Orlogskuttere	5	9
Inspektionsskibe	4	5
Inspektionskuttere	2	5
Inspektionshelikoptere	0	8
Transportfartøj	0	1
Tankfartøj	1	1

Anskaffelserne vil beløbe sig til ca. 4 mia.kr.
Hertil kommer ca. 2,6 mia.kr. vedrørende projekter og våbensystemer.
Civilafsnittet bærer ca. 800 mio.kr.

167. Strukturen må generelt karakteriseres som utilstrækkelig til at løse de pålagte opgaver bortset fra fredstidsopgaverne, idet antallet af enheder for flere typers vedkommende er under det minimumstal, som repræsenterer det operativt forsvarlige. Der er her også taget i betragtning, at antallet af flådehelikoptere vil være begrænset til 4.

Strukturen har således måttet tilpasses midlerne, men ikke opgaverne. For i effektivitet at tilnærme strukturen mest muligt de opgavebestemte styrkemål og dermed muliggøre en acceptabel løsning af opgaverne, må den suppleres med følgende materiel anført i prioritetsrækkefølge:

.....

3 korvetter (store)
4 missiltorpedobåde
1 ubåd
2 minehuntere
1 minestryger
4 flådehelikoptere
2 kystmissilbatterier (autonome)
1 kystkanonbatteri (ekskl. byggeomk.)
1 kabelminelægger
1 overvågningsfartøj
1 særlig overvågningsenhed
1 tankfartøj
1 skoleskib

til en samlet pris på ca. 4,5 mia.kr., hvortil kommer 2,7 mia.kr. vedrørende projekter og våbensystemer.

STANDARD FLEX-STRUKTUREN

168. Ved udledningen af den netop omtalte struktur er nybygningsbehovet typemæssigt dækket gennem traditionel projektering og bygning af enheder af samme type og art som de enheder, de skal erstatte, dog tilpasset den teknologiske udvikling og eventuelt ændringer i operative krav. Denne metode anses at være den optimale for så vidt angår indsatsberedskab og uddannelse.

Metoden, som erstatter enheder type for type og enhed for enhed, kan af økonomiske årsager medføre, at antallet af enheder af hver type må begrænses.

Derfor er mulighederne for anvendelse af en standardskibstype vurderet. Ved anvendelse af udskiftelige våbensystemer m.v. forudses en sådan skibstype at kunne fungere fleksibelt i forskellige roller, såsom farvandsovervågning, minelægning, egentlig kamp og minerydning.

Under betegnelsen STANDARD FLEX forventes ny teknologi at muliggøre hurtigt skift mellem forskellige roller - eksempelvis få timer ved skift fra overvågningsfartøj til missilbåd.

.....

Periodens nybygningsbehov er mest presserende for mindre enheder, og efter feasibility-studier gennemført i 1981 og 1982 er egentlig projektering iværksat i 1983 for erstatningsbyggeri for enheder af DAPHNE-, SØLØVEN- og SUND-klassen. Typen benævnes STANDARD FLEX 300 (ca. 300 tons deplacement).

Der foretages sideløbende hermed indledende overvejelser med henblik på at anvende samme principper for større enheder. Denne enhedstype benævnes i det følgende STANDARD FLEX 2000 (ca. 2000 tons deplacement).

169. En struktur med uændret budget, baseret på STANDARD FLEX-princippet med mulige prioriterede nyanskaffelser, er vist i følgende skema:

Enhedstype	Anskaffelse	Struktur 94
Undervandsbåde	2	5
Fregatter/korvetter	0	4 (primo 1995=3)
Missiltorpedobåde	0	10
STANDARD FLEX 300	16	16
Flådehelikoptere	0	4
Altvejrsminelæggere	0	4
Kabelminelæggere	0	2
Kystmissilbatteri v/MOBA	1	1
Kystkanonbatterier (moderniseret)	2	2
Orlogskuttere	5	9
STANDARD FLEX 2000 (inspektionsskibe)	2	2
Inspektionsskibe (isforstærket)	2	3
Inspektionskuttere	2	5
Inspektionshelikoptere	0	8
Transportfartøj	0	1
Tankfartøj	1	1
Våbenmoduler (STANDARD FLEX enheder)		x

Anskaffelserne vil beløbe sig til ca. 4 mia.kr., hvortil kommer ca. 2,7 mia.kr. vedrørende projekter og våbensystemer. Civilafsnittet bærer 850 mio.kr.

.....

170. Denne struktur, der inden for samme uændrede budget som den traditionelle struktur bringer STANDARD FLEX enheder i anvendelse må ligesom den traditionelle struktur betegnes som utilstrækkelig, men den er ikke uacceptabelt ringe, såfremt der eventuelt i forbindelse med STANDARD FLEX 2000 kan findes en passende løsning for så vidt angår erstatning for nuværende fregatter. Den samlede struktur udgør et rimeligt godt grundlag for videre udbygning til en effektiv flådestruktur. Den muliggør - sammenlignet med den traditionelle struktur - en øget indsatsmulighed, større fleksibilitet og større fremtidsmuligheder.

Strukturen vil kunne tilnærmes et niveau, hvor opgaveløsningen er acceptabel, hvis den suppleres med følgende materiel, som er opstillet i prioritetsrækkefølge:

3 STANDARD-FLEX 2000
4 STANDARD-FLEX 300
1 undervandsbåd
4 flådehelikoptere
2 kystmissilbatterier (autonome)
1 kystkanonbatteri (ekskl. byggeomk.)
1 tankfartøj
1 kabelminelægger
1 skoleskib (STANDARD-FLEX 2000)
Våbenmoduler (STANDARD-FLEX)

til en samlet pris på ca. 3,1 mia.kr., hvortil kommer ca. 2,4 mia.kr. vedrørende projekter og våbensystemer.

SØVÆRNETS UDVIKLING

171. En sammenligning på nuværende grundlag mellem den traditionelle struktur og FLEX-strukturen, som det foran er beskrevet, må ud fra en operativ vurdering falde ud til FLEX-strukturens fordel, idet denne for de samme økonomiske midler antages at kunne blive bedst egnet til løsning af søværnets opgaver. Det vil under FLEX-strukturen kunne være muligt - ved udelukkelse af visse roller - at producere et større antal kampenheder (missil/torpedobåde) til en koncentreret indsats.

.....

Det lave antal FLEX 2000-enheder, som primært ses anvendt inden for fiskeriinspektionstjenesten, betyder dog, at antallet af sødygtige og udholdende enheder til egentlige krigsmæssige opgaver inden for BALTAP-området stort set vil være lige utilstrækkelige i begge strukturer.

Det er karakteristisk, at begge strukturer er tilpasset midlerne, men ikke målet. Det er derfor nødvendigt at supplere dem gennem materielinvesteringer, der kan bringe den operative effekt mest mulig henimod de opgavebestemte styrkemål.

172. I det følgende er grafisk illustreret det opgavebestemte styrkebehov, styrkerne med udgangen af 1984 og styrkerne i 1994 - dels de traditionelle, dels STANDARD FLEX-styrkerne - under forudsætning af uændret budget og uden suppleringer.

For STANDARD FLEX-strukturens vedkommende er vist eksempler på STANDARD FLEX 300-enheder, fordelt til rollerne som missil/torpedobåde, overvågningsenheder, kabelminelægger og minerydningsfartøj, og STANDARD FLEX 2000, anvendt til inspektionsskibe, men mulighed for ændrede roller er selvsagt til stede.

.....

SØVÆRNETS UDVIKLING 1985 - 1994

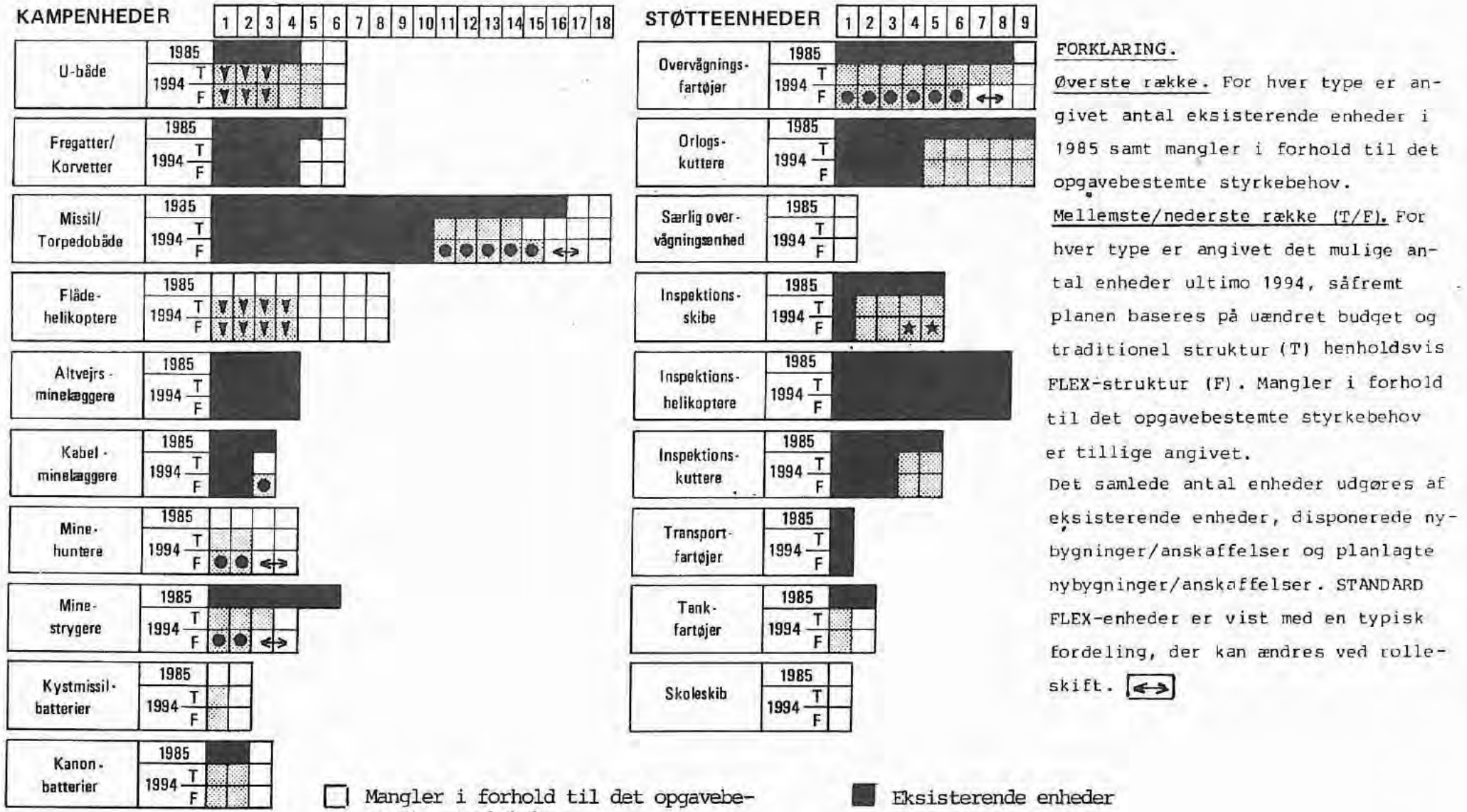

FORKLARING.

Øverste række. For hver type er angivet antal eksisterende enheder i 1985 samt mangler i forhold til det opgavebestemte styrkebehov.

Mellemste/nederste række (T/F). For hver type er angivet det mulige antal enheder ultimo 1994, såfremt planen baseres på uændret budget og traditionel struktur (T) henholdsvis FLEX-struktur (F). Mangler i forhold til det opgavebestemte styrkebehov er tillige angivet.

Det samlede antal enheder udgøres af eksisterende enheder, disponerede nybygninger/anskaffelser og planlagte nybygninger/anskaffelser. STANDARD FLEX-enheder er vist med en typisk fordeling, der kan ændres ved rolleskift. ↔

STØTTESTRUKTURERNE

173. Flåden har fortsat behov for en operativ, en logistisk og en uddannelsesstøttestruktur. Støttestrukturerne har løbende været søgt tilpasset flådestrukturen, men ændringer er præget af træghed, bl.a. af personelorganisatoriske og politiske hensyn - forhold, som ikke kan forventes at blive væsentligt bedre i de kommende år.

Den operative støttestruktur, som ved indførelse af det nye farvandsovervågningssystem i 1985 ændres til 3 marinedistrikter, omfattende kystradarstationer, flåderadiostationer, kystudkigsstationer, undervandskontrolstationer m.m., vil i princippet være uafhængig af ændringer i flådestrukturen.

174. Den logistiske støttestrukturs væsentlige elementer er Orlogsværftet og de 3 flådestationer. Disse elementer repræsenterer den største økonomiske tyngde i søværnets samlede støttestruktur og er i omfang og sammensætning meget afhængige af størrelsen af den operative styrke. Såfremt det opgavebestemte styrkebehov måtte blive opfyldt, bedømmes det, at den nuværende struktur må forøge sin kapacitet og dermed de økonomiske omkostninger med 10-20%. Hvis imidlertid den operative styrke bliver fastlagt ud fra et uændret budget, må en 5-10% reduktion af den nuværende logistiske støttestrukturs omkostninger kunne forventes.

175. Uddannelsesstrukturen vil også i sin størrelse og sammensætning være noget afhængig af størrelsen af den operative styrke. En yderligere geografisk samling af specialskolernes aktiviteter må antages at kunne øge effektiviteten og give et mindre økonomisk provenu i driftsomkostningerne, men forudsætter dog investeringer indledningsvis.

Selv om der ved nybygninger tilstræbes øget automatisering og anvendelse af driftsikkert materiel med henblik på at muliggøre en reduktion af gældende bemandingsnormer for flådens skibe, vil det ikke kunne opveje effekten af de i perioden forventede yderligere reduktioner i pligtig arbejdstid m.v. Sådanne reduktioner vil i høj grad øve indflydelse på søværnets evne til at præstere den forventede og nødvendige indsats under normale fredsforhold. Dette vil især gælde for funktioner med døgntjeneste, eksempelvis far-

.....

vandsovervågning, hvor aktivitetsmønstret helt og holdent bestemmes af faktorer, som søværnet ikke har nogen kontrol med eller indflydelse på. Der vil på grund af arbejdstidsregler fortsat være behov for dobbeltbesætninger i fartøjer knyttet til overvågningen. Det må derfor generelt forudses, at en reduktion i antallet af enheder ikke automatisk muliggør en tilsvarende reduktion af skibsbesætninger, såfremt de normale fredstidsopgaver tilgodeses i samme omfang som hidtil.

176. Den eksisterende flåde kan med begrænsninger løse de nu foreliggende opgaver, men der vil med den udvikling, der er kendt i dag, ske en betydelig reduktion af flåden og kystdefensionen i planlægningsperioden frem til 1995 med de deraf følgende konsekvenser.

KONKLUSION

177. Søværnets udvikling i de kommende 10 år ses mest hensigtsmæssigt gennemført efter de her skitserede retningslinier for STANDARD FLEX-strukturen, suppleret med prioriterede pakker ved yderligere tildeling af midler.

Idet anskaffelse af 3 undervandsbåde og 4 flådehelikoptere forudsættes gennemført, som nu planlagt i indeværende forligsperiode, foreslås evnen til opgaveløsning - og da primært kampevnen - på kort sigt opretholdt gennem bevarelse af anvendelige ældre enheder, indtil erstatningsanskaffelser kan gennemføres. Dette gælder således SØLØVEN-klassen, indtil STANDARD FLEX-300-projektet er realiseret i nødvendigt omfang. Det gælder også SUND-klassen, indtil en økonomisk rimelig løsning på minerydning er fundet, samt Stevns- og Langelandsforternes 150 mm batterier, indtil spørgsmålet om nye kystbatterier er løst.

På kort sigt er det videre - på grund af HVIDBJØRNEN-klassens alder og nedslidning - nødvendigt snarest at erstatte 2 af disse inspektionsskibe med nybyggede, tidssvarende og isforstærkede inspektionsskibe, som med nødvendig armering til suverænitetshåndhævelse og selvforsvar kan opretholde den krævende tilstedeværelse og indsats i Grønland. På længere sigt foreslås behovet for fregatternes erstatning udskudt til efter den betragtede periodes afslutning gennem en modernisering. Erstatningen bør overvejes i sammen-

.....

hæng med afløsning af et antal af inspektionsskibene med skibe, som ikke er isforstærket, og med erstatninger for FALSTER-klassen. I denne forbindelse vil det endnu kun løst skitserede STANDARD FLEX-2000-projekt være af interesse.